

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

แนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วย
การกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้
อย่างรับผิดชอบ
ในบริบทของความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศ

This document is a translation of the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security that were prepared through multi stakeholder negotiations led by the Committee on World Food Security (CFS) with the participation of countries, international organizations, civil society, the private sector, international finance institutions, agricultural research institutions and philanthropic foundations. They were endorsed by CFS in May 2012.

แนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วย
การกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้
อย่างรับผิดชอบ
ในบริบทของความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศ

จัดพิมพ์โดยการตกลงกับ
องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (เอฟเอโอ)
โดย
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

การอ้างอิงที่จำเป็น:

งานนี้ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เป็นภาษาอังกฤษว่า "Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security" และฉบับแปลภาษาไทยนี้จัดการโดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ในกรณีที่มีความคลาดเคลื่อน ให้ถือว่าภาษาต้นฉบับมีผลบังคับใช้

ข้อมูลที่ระบุและนำเสนอไว้ในคู่มือฉบับนี้ ไม่ใช่ความเห็นขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ เกี่ยวกับบริบทของประเทศใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นขอบเขต ดินแดน เมือง เขตอำนาจ หรือพรมแดนใด ๆ นอกจากนี้ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ไม่ได้โฆษณาผลิตภัณฑ์และบริษัทใด ๆ และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์และบริการอื่น ๆ แต่อย่างใด ความคิดเห็นที่แสดงในคู่มือฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงความคิดเห็นขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ

ความคิดเห็นที่แสดงในคู่มือฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้แต่ง ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงความคิดเห็นขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ

© สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2023 (ฉบับแปลภาษาไทย)

© เอฟเอโอ, 2022 (ฉบับภาษาอังกฤษ)

ISBN 978-92-5-107277-6

© FAO, 2021

ภายใต้เงื่อนไขของการอนุญาตนี้ ให้งานนี้ถูกคัดลอก แจกจ่ายซ้ำ และดัดแปลงเพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ โดยมีการอ้างอิงงานอย่างเหมาะสม ในการใช้งานนี้ ไม่ควรมีการเสนอแนะว่า FAO รับรององค์กร ผลิตภัณฑ์ หรือบริการเฉพาะใด ๆ และไม่อนุญาตให้ใช้โลโก้ของ FAO หากผลงานได้รับการดัดแปลง ต้องได้รับการอนุญาตภายใต้ใบอนุญาตของ Creative Commons เดียวกันหรือเทียบเท่า หากมีการแปลงงานนี้ จะต้องมีการปฏิเสธความรับผิดชอบต่อไปนี้พร้อมกับการอ้างอิงที่จำเป็น ได้แก่ “งานแปลนี้ไม่ได้ถูกสร้างสรรค์โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) โดย FAO จะไม่รับผิดชอบต่อนเนื้อหาหรือความถูกต้องของการแปลนี้ และให้ฉบับ[ภาษา]ดั้งเดิมเป็นฉบับที่มีสิทธิ์”

ข้อพิพาทซึ่งเกิดขึ้นภายใต้ใบอนุญาตที่ไม่สามารถระงับได้โดยดี จะได้รับการแก้ไขโดยการไกล่เกลี่ยและอนุญาโตตุลาการตามที่อธิบายไว้ในข้อ 8 ของใบอนุญาต เว้นแต่จะระบุไว้เป็นอย่างอื่นในที่นี้ กฎการไกล่เกลี่ยที่บังคับใช้จะเป็นกฎการไกล่เกลี่ยขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization) <http://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules> และอนุญาโตตุลาการใด ๆ จะดำเนินการตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการของคณะกรรมการสิทธิการสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL)

สำหรับส่วนประกอบของบุคคลที่สาม ผู้ใช้ที่ต้องการนำส่วนประกอบจากงานนี้กลับมาใช้ใหม่ โดยมาจากบุคคลภายนอก เช่น ตาราง ตัวเลข หรือรูปภาพ ผู้ใช้ดังกล่าวจะมีหน้าที่ในการพิจารณาว่าจำเป็นต้องได้รับการอนุญาตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรือไม่ และต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ถือลิขสิทธิ์ ความเสี่ยงของการเรียกร้องที่เกิดจากการละเมิดส่วนประกอบของบุคคลที่สามในงานขึ้นอยู่กับผู้ใช้นั้น

สำหรับการขาย สิทธิ และการออกใบอนุญาต ผลิตภัณฑ์ข้อมูลของ FAO มีอยู่ในเว็บไซต์ของ FAO (www.fao.org/publications) และสามารถซื้อได้ผ่าน Publishers-sales@fao.org คำขอสำหรับการใช้งานเชิงพาณิชย์ควรส่งผ่าน www.fao.org/contact-us/licence-request และให้คำถามเกี่ยวกับสิทธิ์และการอนุญาตถูกส่งไปที่ copyright@fao.org

สารบัญ

คำนำ	iv
1. ความเบื้องต้น	1
1. วัตถุประสงค์	1
2. ลักษณะและขอบเขต	2
2. ประเด็นทั่วไป	3
3. หลักการชี้แจงในการกำกับดูแลการถือครองอย่างรับผิดชอบ	3
3 A หลักการทั่วไป	3
3 B หลักการดำเนินงาน	4
4. สิทธิและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการถือครอง	6
5. กรอบนโยบาย กฎหมาย และองค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการถือครอง	7
6. การให้บริการ	9
3. การรับรองทางกฎหมาย และการจัดสรรสิทธิการถือครองและหน้าที่	11
7. มาตรการปกป้อง	11
8. ที่ดินสาธารณะ การประมง และป่าไม้	12
9. ชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี	14
10. การถือครองอย่างไม่เป็นทางการ	16
4. การโอนและการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในสิทธิการถือครองและหน้าที่	18
11. ตลาด	18
12. การลงทุน	19
13. การจัดรูปที่ดินและแนวทางการจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาพื้นที่แบบอื่น ๆ	22
14. การฟื้นคืนจากความเสียหาย	23
15. การปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง	24
16. การเวนคืนและการชดเชย	26
5. การบริหารการถือครอง	28
17. การบันทึกสิทธิการถือครอง	28
18. การประเมินมูลค่า	29
19. การเก็บภาษี	30
20. การวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบ	30
21. การหาทางออกในข้อพิพาทเรื่องสิทธิการถือครอง	31
22. ประเด็นการข้ามพรมแดน	32

6. การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะฉุกเฉิน	33
23. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	33
24. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	33
25. ความขัดแย้งเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้	34
7. การส่งเสริม การดำเนินการ การติดตาม และการประเมินผล	37

คำนำ

วัตถุประสงค์ของแนวปฏิบัติตามความสมัครใจนี้ คือ เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงและเสนอแนวทางในการปรับปรุงการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุความมั่นคงทางอาหารสำหรับทุกคน และสนับสนุนสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพออย่างเป็นลำดับ ในบริบทของความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศ

แนวปฏิบัตินี้มุ่งหมายสนับสนุนความพยายามระดับโลกและระดับชาติในการขจัดความหิวโหยและความยากจน ซึ่งอยู่บนหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการยอมรับว่าที่ดินเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยการส่งเสริมความมั่นคงในสิทธิการถือครองและการเข้าถึงที่ดิน การประมง และการป่าไม้ อย่างเสมอภาค การขจัดความหิวโหยและความยากจน และการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนนั้น ประเด็นสำคัญขึ้นอยู่กับว่าประชาชน ชุมชน และภาคส่วนอื่น ๆ สามารถเข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ ได้อย่างไร ความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนมากโดยเฉพาะประชาชนยากจนในชนบทขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงทรัพยากรอย่างมั่นคงและเสมอภาค และการควบคุมทรัพยากรดังกล่าวได้ ทรัพยากรเหล่านี้เป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัย เป็นพื้นฐานของการปฏิบัติการทางสังคม วัฒนธรรม และศาสนา และเป็นปัจจัยหลักสำหรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

สิ่งสำคัญคือ การตระหนักว่าการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างรับผิดชอบนั้น เชื่อมโยงอย่างแยกไม่ออกกับการเข้าถึงและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่น ๆ เช่น ทรัพยากรน้ำและแร่ธาตุ ในขณะที่มีการตระหนักถึงการมีอยู่ของรูปแบบและระบบการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ภายใต้บริบทของประเทศนั้นแตกต่างกัน รัฐอาจประสงค์นำการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องเหล่านี้มาพิจารณาในการดำเนินการตามแนวปฏิบัตินี้ตามความเหมาะสม

การที่ประชาชน ชุมชน และภาคส่วนอื่น ๆ เข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ ได้อย่างไรนั้น สังคมเป็นผู้กำหนดและควบคุมผ่านระบบการถือครอง ซึ่งระบบการถือครองกำหนดว่าใครสามารถใช้ทรัพยากรประเภทใด เป็นระยะเวลาเท่าใด และภายใต้เงื่อนไขใด ระบบดังกล่าวอาจอ้างอิงจากนโยบายและกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งจารีตประเพณีและวิถีปฏิบัติที่ไม่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ระบบการถือครองเผชิญกับความกดดันมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นต้องการความมั่นคงทางอาหาร ในขณะที่ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง

ทำให้ที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่ใช้ประโยชน์ได้มีจำนวนลดลง สิทธิการถือครองที่ไม่เพียงพอ และไม่มั่นคงทำให้เกิดความเปราะบาง ความอดอยาก และความยากจน เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปสู่ ความขัดแย้งและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเมื่อผู้ใช้ต่อสู้แย่งชิงกันเพื่อควบคุมทรัพยากรเหล่านั้น

การกำกับดูแลการถือครองเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดเงื่อนไขและวิธีการที่ประชาชน ชุมชน และภาคส่วนอื่น ๆ จะสามารถได้รับสิทธิและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้และควบคุมที่ดิน การประมง และป่าไม้ ปัญหาการถือครองจำนวนมากเกิดขึ้นจากการกำกับดูแลที่อ่อนแอ และคุณภาพในการกำกับดูแล ส่งผลกระทบต่อความพยายามจัดการปัญหาการถือครอง การกำกับดูแลที่อ่อนแอส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อเสถียรภาพทางสังคม การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การเติบโตด้านการลงทุน และเศรษฐกิจ ประชาชนอาจตกอยู่ในสภาพอดอยากและยากจนหากพวกเขาสูญเสียสิทธิการถือครอง ในบ้าน ที่ดิน การประมง และป่าไม้ รวมทั้งการดำรงชีวิต เนื่องจากการทุจริตในการดำเนินงานด้านการถือครอง หรือหน่วยงานที่ปฏิบัติในการปกป้องสิทธิการถือครองของประชาชน นอกจากนี้ ประชาชน อาจถึงขนาดสูญเสียชีวิตเมื่อการกำกับดูแลการถือครองอ่อนแอ นำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรง ในทางกลับกัน การกำกับดูแลการถือครองอย่างรับผิดชอบจะส่งเสริมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถช่วยจัดความยากจนและความไม่มั่นคงทางอาหาร รวมทั้งกระตุ้นการลงทุนอย่างรับผิดชอบได้

เพื่อขานรับต่อความสนใจที่แพร่ขยายอย่างกว้างขวาง FAO และหน่วยงานที่ทำงานคู่กันเริ่มพัฒนาแนวปฏิบัติว่าด้วยการกำกับดูแลการถือครองอย่างรับผิดชอบ การริเริ่มนี้พัฒนาเพิ่มจากแนวปฏิบัติตามความสมัครใจเพื่อสนับสนุนสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพออย่างเป็นลำดับ ในบริบทของความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศ (แนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วยสิทธิด้านอาหาร) ได้รับการรับรองจาก คณะมนตรีประจักษ์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติในสมัยการประชุมที่ 127 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 และจากประชุมการปฏิรูปเกษตรกรรมและการพัฒนาชนบท (ICARRD) ในปี พ.ศ. 2549

ในการประชุมคณะกรรมการความมั่นคงด้านอาหารโลก (CFS) สมัยที่ 36 ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 คณะกรรมการได้กระตุ้นให้มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัตินี้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายในการนำเสนอ CFS เพื่อพิจารณา และตัดสินใจจัดตั้งคณะทำงานแบบไม่มีวาระตายตัว เพื่อทบทวนร่างแนวปฏิบัติฉบับแรก

แนวปฏิบัติตามความสมัครใจนี้จัดทำตามรูปแบบของแนวปฏิบัติตามความสมัครใจฉบับอื่น ๆ ของ FAO อย่างใกล้ชิด มีการกำหนดหลักการและมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติอย่างรับผิดชอบที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ เช่น แนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วยสิทธิด้านอาหาร จรรยาบรรณในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ จรรยาบรรณระหว่างประเทศในเรื่องข้อปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการจำหน่ายและการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ แนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วยการจัดการป่าปลูกอย่างรับผิดชอบ แนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วยการจัดการไฟป่า: หลักการและการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้เป็นเอกสารค่อนข้างสั้น นำเสนอกรอบการดำเนินงานที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนายุทธศาสตร์ นโยบาย กฎหมาย แผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีเอกสารประกอบเพิ่มเติม เช่น แนวปฏิบัติเสริมซึ่งให้รายละเอียดทางเทคนิคเฉพาะด้านในกรณีที่เป็นกรณี มีเครื่องมือเพื่อการฝึกอบรมและการรณรงค์ รวมทั้งการแนะนำเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการดำเนินงานแนวปฏิบัติฉบับนี้ได้รับการรับรองจาก CFS ในการประชุมสมัยที่ 38 (สมัยพิเศษ) เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

แนวปฏิบัติฉบับนี้ได้รับการพัฒนาโดยคณะทำงานที่ไม่จำกัดวาระ (open-ended) ในการประชุมเมื่อเดือนมิถุนายน กรกฎาคม และตุลาคม ปี พ.ศ. 2554 และในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2555 ซึ่งการจัดทำแนวปฏิบัติฉบับนี้มีพื้นฐานมาจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในระหว่างปี พ.ศ. 2552 – 2553 ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นในระดับภูมิภาคได้จัดขึ้น ณ ประเทศบราซิล บูร์กินาฟาโซ เอธิโอเปีย จอร์แดน นามิเบีย ปานามา โรมานี สหพันธรัฐรัสเซีย ซามัว และเวียดนาม การประชุมรับฟังความคิดเห็นในระดับภูมิภาคเหล่านี้

มีผู้เข้าร่วมประมาณ 700 คนจาก 133 ประเทศ โดยเป็นผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา และมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นเป็นกรณีพิเศษสำหรับภาคประชาสังคมในภูมิภาคแอฟริกา (ณ ประเทศมาลี) ภูมิภาคเอเชีย (ณ ประเทศมาเลเซีย) ภูมิภาคยุโรปและเอเชียกลางและเอเชียตะวันตก (ณ ประเทศอิตาลี) และภูมิภาคละตินอเมริกา (ณ ประเทศบราซิล) มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 200 คน จาก 70 ประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการปรึกษาหารือเพิ่มเติมกับภาคเอกชน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมกว่า 70 คน จาก 21 ประเทศ แนวปฏิบัติฉบับนี้ยังได้รวบรวมข้อเสนอโดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อเอกสารฉบับร่างขั้นต้น ซึ่งข้อเสนอเหล่านี้มาจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และนักวิชาการและจากทั่วโลก

แนวปฏิบัติฉบับนี้สอดคล้องและดำเนินการตามเครื่องมือต่าง ๆ ในระดับสากลและระดับภูมิภาค รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษซึ่งกล่าวถึงสิทธิมนุษยชนและสิทธิการถือครอง ในกรณีที่ผู้อ่านแนวปฏิบัตินี้ต้องการปรับปรุงการกำกับดูแลการถือครอง ผู้อ่านควรทบทวนเครื่องมือเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เป็นพันธกรณีที่สามารถนำไปปฏิบัติได้และเป็นข้อผูกพันโดยสมัครใจ และคาดหวังว่าจะได้รับคำแนะนำเพิ่มเติม

ความเบื้องต้น

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 แนวปฏิบัติตามความสมัครใจนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน* การประมง และป่าไม้ เพื่อประโยชน์ของทุกคน ให้มีความสำคัญกับประชาชนที่มีความเปราะบาง และคนชายขอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงทางอาหารและสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ การจัดการความยากจน การดำรงชีพอย่างยั่งยืน ความมีเสถียรภาพทางสังคม ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย การพัฒนาชนบท การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนตามลำดับ การดำเนินงานตามแผน นโยบาย และความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อปรับปรุงการกำกับดูแลการถือครองตามแนวปฏิบัตินี้ควรสอดคล้องกับพันธกรณีของรัฐที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและตราสารด้านสิทธิมนุษยชนและตราสารด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่น ๆ
- 1.2 แนวปฏิบัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ:
 1. ปรับปรุงการกำกับดูแลการถือครอง โดยให้แนวปฏิบัติและข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ ซึ่งได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติในเรื่องระบบที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการใช้ การจัดการ และการควบคุมที่ดิน การประมง และป่าไม้
 2. สนับสนุนการปรับปรุงและการพัฒนานโยบาย กรอบการดำเนินงานด้านกฎหมาย และองค์กรที่กำหนดขอบเขตของสิทธิการถือครองเหนือทรัพยากรเหล่านี้
 3. ส่งเสริมความโปร่งใสและปรับปรุงการทำงานของระบบการถือครอง
 4. เสริมสร้างขีดความสามารถและการดำเนินงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติ องค์กรยุติธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรของเกษตรกรและผู้ผลิตรายย่อย องค์กรชาวประมง องค์กรผู้ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ผู้เลี้ยงสัตว์ ชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน นักวิชาการ และประชาชนทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการถือครอง

2. ลักษณะและขอบเขต

- 2.1 แนวปฏิบัตินี้เป็นไปโดยความสมัครใจ
- 2.2 แนวปฏิบัตินี้ควรได้รับการตีความและนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยแนวปฏิบัตินี้เสริมและสนับสนุนข้อริเริ่มในระดับประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนและการสร้าง

ความมั่นคงในสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ รวมถึงข้อริเริ่มเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการ แนวปฏิบัตินี้ไม่สามารถจำกัดหรือลดบทบาทพันธกรณีทางกฎหมายใด ๆ ที่รัฐอาจอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศได้

- 2.3 แนวปฏิบัตินี้สามารถใช้โดยรัฐ หน่วยงานที่ปฏิบัติ องค์กรตุลาการ รัฐบาลท้องถิ่น องค์กรเกษตรกรและผู้ผลิตรายย่อย องค์กรชาวประมง องค์กรผู้ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ผู้เลี้ยงสัตว์ ชนพื้นเมือง และชุมชนอื่น ๆ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน นักวิชาการ และประชาชนทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการประเมินการกำกับดูแลการถือครอง และกำหนดแนวทางปรับปรุงและการนำแนวทางนี้ไปปรับใช้
- 2.4 แนวปฏิบัตินี้อยู่ในขอบเขตในระดับสากล เมื่อพิจารณาถึงบริบทของประเทศแล้ว ทุกประเทศและภูมิภาคอาจใช้แนวปฏิบัตินี้ในทุกระดับขั้นของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการกำกับดูแลการถือครองทุกรูปแบบ รวมทั้งการถือครองโดยภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน การถือครองร่วมกัน ชนพื้นเมืองและจารีตประเพณี
- 2.5 แนวปฏิบัตินี้ควรได้รับการตีความและปรับใช้ให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายและธรรมเนียมของประเทศ

ประเด็นทั่วไป

ในส่วนนี้กล่าวถึงการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่เกี่ยวเนื่องกับสิทธิและความรับผิดชอบ กรอบด้านนโยบาย กฎหมาย และองค์กร รวมถึงการให้บริการ

ในบริบทของการกำกับดูแลการถือครอง รัฐมีข้อผูกพันภายใต้ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ ซึ่งรายละเอียดในส่วนที่ 2 นี้อ่านคู่กับย่อหน้า 2.2

3. หลักการชี้้นำในการกำกับดูแลการถือครองอย่างรับผิดชอบ

3A หลักการทั่วไป

3.1 รัฐควรจะ:

1. ยอมรับและเคารพผู้ถือสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมทุกคนและสิทธิของผู้ถือครองนั้น ๆ รัฐควรใช้มาตรการที่สมเหตุสมผลในการระบุ บันทึกลง และเคารพผู้ถือสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมและสิทธิของผู้ถือครองนั้น ๆ ไม่ว่าสิทธิการถือครองนั้นจะได้รับการบันทึกไว้อย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิการถือครองของผู้อื่น และปฏิบัติตามหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการถือครอง
2. ปกป้องสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมจากภัยคุกคามและการละเมิด รัฐควรคุ้มครองผู้ถือสิทธิการถือครองเพื่อไม่ให้ผู้ถือครองสิทธิสูญเสียสิทธิโดยปราศจากเหตุผล รวมถึงการถูกขับไล่ด้วยกำลังบังคับ ที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ
3. ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิการถือครองที่ชอบธรรม รัฐควรดำเนินมาตรการอย่างแข็งขันเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกต่อสิทธิการถือครองอย่างสมบูรณ์หรือการทำธุรกรรมเกี่ยวกับสิทธิ เช่น การรับรองว่าทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้
4. จัดเตรียมการเข้าถึงความยุติธรรมเพื่อจัดการการละเมิดสิทธิการถือครองที่ชอบธรรม รัฐควรจัดให้มีวิธีการที่มีประสิทธิภาพและทุกคนเข้าถึงได้โดยผ่านองค์กรตุลาการหรือช่องทางอื่น เพื่อแก้ไขข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิการถือครอง และให้มีการบังคับใช้ผลตามกฎหมายที่มีค่าใช้จ่ายเหมาะสมและทันที่ รัฐควรจ่ายค่าชดเชยทันทีเมื่อสิทธิการถือครองถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ

5. ป้องกันข้อโต้แย้ง ข้อพิพาทที่รุนแรง และการทุจริตในการถือครอง รัฐควรใช้มาตรการอย่าง
แข็งขันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อโต้แย้งเรื่องการถือครองที่เพิ่มสูงขึ้นและขยาย
เป็นความขัดแย้งที่รุนแรง รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตในทุกรูปแบบ ทุกระดับ
และทุกสภาพแวดล้อม

3.2 ผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้ภาครัฐรวมถึงภาคธุรกิจ มีหน้าที่เคารพสิทธิมนุษยชนและสิทธิการถือครอง
ที่ที่ชอบธรรม การดำเนินงานของภาคธุรกิจควรหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิมนุษยชน
และสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมของผู้อื่น รวมทั้งมีระบบการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม
เพื่อป้องกันและจัดการกับผลกระทบด้านลบที่มีต่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิการถือครอง
ที่ที่ชอบธรรม ภาคธุรกิจควรจัดเตรียมและให้ความร่วมมือในการใช้กลไกนอกตุลาการเพื่อการ
เยียวยา รวมทั้งมีกลไกการร้องทุกข์ในระดับปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เมื่อภาคธุรกิจเป็นต้นเหตุ
หรือมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิการถือครองที่ที่ชอบธรรม
ภาคธุรกิจควรพิสูจน์และประเมินผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิการถือครองที่ที่ชอบธรรม
ที่เกิดขึ้นจริงหรืออาจจะเกิดขึ้นเมื่อภาคธุรกิจอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย รัฐตามข้อผูกพันระหว่าง
ประเทศควรจัดให้มีการเยียวยาทางตุลาการที่มีประสิทธิภาพเมื่อภาคธุรกิจสร้างผลกระทบทางลบ
ต่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิการถือครองที่ที่ชอบธรรม ในกรณีที่มีบริษัทข้ามชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง
รัฐต้นทางของบริษัทข้ามชาตินั้นมีบทบาทในการช่วยเหลือทั้งบริษัทข้ามชาติและรัฐที่บริษัท
ข้ามชาตินั้นไปตั้งอยู่ เพื่อรับรองว่าธุรกิจนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน
และสิทธิการถือครองที่ที่ชอบธรรม รัฐควรดำเนินขั้นตอนเพิ่มเติมเพื่อป้องกันการปฏิบัติที่ละเมิด
สิทธิมนุษยชนและสิทธิการถือครองที่ที่ชอบธรรมอันเกิดจากธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของหรือรัฐควบคุม
การดำเนินงาน หรือธุรกิจที่หน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกอยู่

3B หลักการดำเนินงาน

หลักการดำเนินงานเหล่านี้มีความสำคัญต่อการสนับสนุนการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง
และป่าไม้ อย่างรับผิดชอบ

1. **ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์:** ยอมรับในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิดและสิทธิมนุษยชนที่เท่าเทียมกัน
และไม่สามารถเพิกถอนได้ของทุกคน
2. **ไม่เลือกปฏิบัติ:** ไม่ควรมีบุคคลใดถูกเลือกปฏิบัติภายใต้กฎหมาย และนโยบาย รวมทั้ง
ทางการปฏิบัติ

3. **ความเสมอภาคและความยุติธรรม:** ยอมรับว่าความเสมอภาคระหว่างบุคคลอาจต้องการการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล และการดำเนินการเชิงรุก รวมถึงการให้อำนาจเพื่อส่งเสริมสิทธิการถือครองที่เป็นธรรมและการเข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ สำหรับทุกคน ทั้งหญิงและชาย เยาวชน ผู้เปราะบางและคนชายขอบ ภายใต้บริบทของประเทศ
4. **ความเท่าเทียมกันทางเพศ:** รับรองความเท่าเทียมกันในสิทธิของหญิงและชายในสิทธิที่ควรได้รับตามสิทธิมนุษยชน ในขณะเดียวกันยอมรับความแตกต่างระหว่างหญิงและชาย และใช้มาตรการเฉพาะที่มุ่งหวังเร่งให้เกิดความเท่าเทียมกันขึ้นในทางความเป็นจริง ในกรณีจำเป็น รัฐควรรับรองว่าผู้หญิงและเด็กหญิงมีความเท่าเทียมในสิทธิการถือครองและการเข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้โดยไม่ขึ้นอยู่กับการสถานภาพทางพลเมืองและสถานภาพการสมรส
5. **วิธีการแบบองค์รวมและยั่งยืน:** ยอมรับว่าทรัพยากรธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาตินั้นเชื่อมโยงกัน และรับเอาแนวทางแบบบูรณาการและยั่งยืนเข้าในการบริหาร
6. **การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม:** ก่อนที่จะมีการตัดสินใจเรื่องใด ๆ ควรร่วมมือและแสวงหาการสนับสนุนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ และควรตอบสนองต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น ควรคำนึงถึงความไม่เท่าเทียมในอำนาจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และแน่ใจว่าการมีส่วนร่วมของบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ในกระบวนการตัดสินใจนั้นเป็นไปอย่างเต็มตัว มีอิสระ มีประสิทธิภาพ มีจุดมุ่งหมาย และมีการให้ข้อมูลข่าวสาร
7. **หลักนิติธรรม:** รับเอาแนวทางที่อิงกับกฎระเบียบที่เผยแพร่ในภาษาที่เกี่ยวข้องเหมาะสมสามารถปรับใช้ได้กับทุกคน บังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันและตัดสินใจอย่างเป็นกลาง และสอดคล้องกับข้อผูกพันที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ
8. **ความโปร่งใส:** มีการกำหนดขอบเขตและเผยแพร่นโยบาย กฎหมาย และกระบวนการอย่างชัดเจนในภาษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่คำวินิจฉัยในภาษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และในรูปแบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้
9. **การรับผิดชอบ:** บุคคล หน่วยงานภาครัฐ และผู้ดำเนินการอื่นนอกภาครัฐ ต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบและการตัดสินใจตามกฎหมายของหลักนิติธรรม
10. **การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง:** รัฐควรปรับปรุงกลไกในการติดตามและการวิเคราะห์การกำกับดูแลการถือครอง เพื่อพัฒนาแผนงานตามหลักฐานเชิงประจักษ์ และรับประกันการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4. สิทธิและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการถือครอง

- 4.1 รัฐควรมุ่งมั่นเพื่อรับรองการกำกับดูแลการถือครองอย่างรับผิดชอบ เนื่องจากที่ดิน การประมง และป่าไม้ เป็นส่วนสำคัญในการบรรลุซึ่งสิทธิมนุษยชน ความมั่นคงทางอาหาร การจัดความยากจน การดำรงชีพอย่างยั่งยืน ความมีเสถียรภาพทางสังคม ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย การพัฒนาชนบท และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม
- 4.2 รัฐควรรับรองว่า ทุกการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการถือครองและการกำกับดูแลการถือครองนั้นสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ
- 4.3 ทุกฝ่ายควรยอมรับว่า ไม่มีสิทธิการถือครองใด ๆ รวมทั้งกรรมสิทธิ์ส่วนตัวที่สมบูรณ์เด็ดขาด สิทธิการถือครองทุกประเภทถูกจำกัดโดยสิทธิของผู้อื่นและโดยมาตรการของรัฐที่จำเป็นต่อวัตถุประสงค์สาธารณะ ซึ่งมาตรการเหล่านี้ควรถูกกำหนดโดยกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพียงประการเดียว คือ เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีโดยรวม ซึ่งรวมถึงการปกป้องสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับพันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิการถือครองมีคุณภาพได้โดยหน้าที่เช่นกัน ทุกฝ่ายควรเคารพต่อการปกป้องในระยะยาวและการใช้ประโยชน์จากที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างยั่งยืน
- 4.4 เมื่อพิจารณาสิทธิการถือครองที่เป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศ รัฐควรรับรองสิทธิการถือครองที่ชอบธรรม ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย นโยบายและกฎหมาย ซึ่งรับรองสิทธิการถือครองไม่ควรเลือกปฏิบัติและควรตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม รัฐควรกำหนดประเภทของสิทธิที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าถูกต้องตามกฎหมายไว้ในกฎระเบียบที่มีการเผยแพร่ในวงกว้าง การถือครองทุกรูปแบบควรสร้างความมั่นคงให้กับผู้ถือครองโดยรับประกันการคุ้มครองทางกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดการขับไล่ที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ของรัฐภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และป้องกันการข่มขู่และการคุกคามในรูปแบบอื่น ๆ
- 4.5 รัฐควรคุ้มครองสิทธิการถือครองที่ชอบธรรม และรับรองว่าประชาชนจะไม่ถูกขับไล่อย่างไม่มีเหตุผล และสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมของประชาชนจะไม่ถูกระงับหรือละเมิดในทางอื่น ๆ

- 4.6 รัฐควรจัดและยับยั้งการเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการถือครองทุกรูปแบบ รวมถึงผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสถานภาพการสมรส การขาดความสามารถทางกฎหมาย และการขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐควรรับรองในสิทธิการถือครองที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย รวมถึงสิทธิในการสืบทอดและรับมรดกสิทธิการถือครองนั้น การดำเนินงานของรัฐควรสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ
- 4.7 รัฐควรพิจารณาช่วยเหลือประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติและตระหนักถึงประเด็นหญิงชายในกรณีที่ประชาชนไม่สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการถือครองเพื่อการยังชีพได้ด้วยตนเอง การเข้าถึงการบริการของหน่วยงานที่ปฏิบัติและองค์กรตุลาการ หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการที่อาจกระทบต่อสิทธิการถือครองของประชาชน
- 4.8 เนื่องจากสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องสากล ไม่สามารถแบ่งแยกได้ พึงพาซึ่งกันและกัน และมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน การกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ จึงไม่ควรพิจารณาเฉพาะสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ที่ดิน การประมง และป่าไม้โดยตรงเพียงประการเดียวเท่านั้น แต่ควรพิจารณาถึงสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมด้วย ดังนั้น รัฐควรเคารพและคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิมนุษยชนของเกษตรกร ชนพื้นเมือง ชาวประมง คนเลี้ยงสัตว์ และแรงงานในชนบท และควรปฏิบัติตามคำมั่นด้านสิทธิมนุษยชนเมื่อต้องดำเนินการกับบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ปกป้องที่ดิน การประมง และป่าไม้
- 4.9 โดยผ่านองค์กรด้านบริหารและตุลาการที่เป็นกลางและมีประสิทธิภาพ รัฐควรเปิดโอกาสให้มีการเข้าถึงกลไกที่ทันท่วงที มีค่าใช้จ่ายเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขความขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิการถือครอง รวมทั้งจัดให้มีมาตรการทดแทนอื่น ๆ ในการแก้ไขความขัดแย้งเหล่านั้น และควรมีการแก้ไขเยียวยาที่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจรวมถึงสิทธิในการอุทธรณ์ตามความเหมาะสม การแก้ไขเยียวยาดังกล่าวควรดำเนินการอย่างรวดเร็วและอาจรวมถึงการฟื้นคืนจากความเสียหาย การชดเชยค่าเสียหาย การชดเชยสินไหมทดแทน และการฟื้นฟู รัฐควรรับรองว่าบุคคลที่เปราะบางและคนชายขอบสามารถเข้าถึงกลไกดังกล่าวได้ซึ่งสอดคล้องกับย่อหน้าที่ 6.6 และ 21.6 รัฐควรรับรองว่าบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในบริบทของการถือครองมีสิทธิเข้าถึงกลไกแก้ไขความขัดแย้งและการแก้ไขเยียวยานั้นด้วย

- 4.10 รัฐควรยินดีและอำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน การประมง และป่าไม้ เพื่อก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการกำกับดูแลการถือครองอย่างมีส่วนร่วม รวมถึงการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และการตัดสินใจในเรื่องการพัฒนาเชิงพื้นที่ และการดำเนินการตามความเหมาะสมตามบทบาทของรัฐและผู้ดำเนินการอื่นที่ไม่ใช่รัฐ และสอดคล้องกับกฎหมายและการบัญญัติกฎหมายภายในประเทศ

5. กรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการถือครอง

- 5.1 รัฐควรกำหนดและชำระไว้ซึ่ง กรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมายและองค์กรที่ส่งเสริม การกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างรับผิดชอบ กรอบการดำเนินงานต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับและได้รับการสนับสนุนจากการปฏิรูประบบกฎหมาย การบริการสาธารณะ และองค์กรตุลาการ
- 5.2 รัฐควรรับรองว่า กรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมายและองค์กรสำหรับการกำกับดูแล การถือครองสอดคล้องกับพันธกรณีที่มิอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ
- 5.3 ภายใต้กฎหมายภายในประเทศ รัฐควรรับรองว่า กรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมาย และองค์กรสำหรับการกำกับดูแลการถือครองได้ยอมรับและเคารพสิทธิ การถือครองที่ชอบธรรม ซึ่งรวมถึงสิทธิการถือครองอย่างชอบธรรมตามประเพณีแต่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายด้วย และกรอบการดำเนินงานดังกล่าวช่วยอำนวยความสะดวก ส่งเสริม และคุ้มครองการใช้สิทธิการถือครอง กรอบการดำเนินงานควรสะท้อนถึงความสำคัญของที่ดิน การประมง และป่าไม้ ในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รัฐควรวางกรอบการดำเนินงานที่ไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริม ความเสมอภาคทางสังคมและความเท่าเทียมกันทางเพศ กรอบการดำเนินงานควรสะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างที่ดิน การประมง และป่าไม้ และการใช้ประโยชน์ในทรัพยากร และสร้างแนวทางการบูรณาการในการบริหารทรัพยากรเหล่านั้น
- 5.4 รัฐควรคำนึงถึงอุปสรรคเฉพาะที่ผู้หญิงและเด็กหญิงต้องประสบในการถือครองและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการถือครอง และใช้มาตรการเพื่อรับรองว่า กรอบการดำเนินงานด้านกฎหมาย และนโยบายสามารถคุ้มครองผู้หญิงได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ และนำกฎหมายที่รับรองสิทธิ การถือครองของผู้หญิงไปปฏิบัติและบังคับใช้ รัฐควรรับรองว่าผู้หญิงสามารถทำสัญญาเกี่ยวกับการถือครองได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานความเท่าเทียมกันกับผู้ชาย

และรัฐควรจัดให้มีการบริการทางกฎหมายและความช่วยเหลืออื่น เพื่อให้ผู้หญิงสามารถปกป้องผลประโยชน์ในการถือครองของตนได้

- 5.5 รัฐควรพัฒนานโยบาย กฎหมาย และกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม โดยให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบเข้าร่วม และรับรองว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงเข้าร่วมตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ นโยบาย กฎหมาย และกระบวนการต่าง ๆ ควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการดำเนินการ ซึ่งนโยบาย กฎหมาย และกระบวนการต่าง ๆ ควรรวมวิธีการที่ตระหนักถึงประเด็นหญิงชายไว้ด้วย โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนด้วยภาษาของบุคคลที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ในวงกว้าง
- 5.6 รัฐควรวางความรับผิดชอบต่าง ๆ ในระดับการบริหารที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด รัฐควรกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ให้ชัดเจน รัฐควรรับรองความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามประเพณี
- 5.7 รัฐควรกำหนดและเผยแพร่โอกาสให้ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและนำกรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมาย และองค์กรไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม
- 5.8 รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรทบทวนและติดตามกรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมาย และองค์กรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาประสิทธิภาพของกรอบการดำเนินงานต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ หน่วยงานที่ปฏิบัติและองค์กรตุลาการควรร่วมกับภาคประชาสังคม ตัวแทนผู้ใช้ประโยชน์ และสาธารณชนในการปรับปรุงการให้บริการและพยายามป้องกันการทุจริตโดยผ่านกระบวนการและการตัดสินใจที่โปร่งใส ควรมีการประกาศอย่างชัดเจนและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในภาษาที่ใช้ในที่นั้น ๆ
- 5.9 รัฐควรยอมรับว่านโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการถือครองได้ดำเนินการในบริบทด้านการเมือง กฎหมาย สังคม วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่กว้างออกไป เมื่อใดที่บริบทเปลี่ยนและต้องมีการปฏิรูปการถือครอง รัฐควรขอฉันทามติในระดับชาติในประเด็นการปฏิรูปที่เสนอ

6. การให้บริการ**

- 6.1 ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ รัฐควรรับรองว่า หน่วยงานที่ปฏิบัติและองค์กรตุลาการมีศักยภาพในด้านบุคลากร กายภาพ การเงิน และด้านอื่น ๆ ในการดำเนินการตามนโยบายและกฎหมายได้ทันทั่วที่มีประสิทธิภาพและตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย เจ้าหน้าที่ทุกระดับขององค์กรควรได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ควรคำนึงถึงความเท่าเทียมกันทางเพศและสังคม
- 6.2 รัฐควรรับรองว่า การให้บริการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการถือครองและการบริหารการถือครองสอดคล้องกับพันธกรณีที่มิได้อยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ
- 6.3 รัฐควรให้บริการที่รวดเร็ว สามารถเข้าถึงได้ และไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อคุ้มครองสิทธิการถือครอง ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกต่อการใช้สิทธิ และเพื่อแก้ปัญหาข้อพิพาท รัฐควรจัดกฎหมายและขั้นตอนกระบวนการที่ไม่จำเป็น และพยายามแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัสิทธิการถือครอง รัฐควรทบทวนการให้บริการของหน่วยงานที่ปฏิบัติและองค์กรตุลาการ และทำการปรับปรุงเมื่อจำเป็น
- 6.4 รัฐควรรับรองว่าหน่วยงานที่ปฏิบัติและองค์กรตุลาการให้บริการแก่ประชาชนทั้งหมด รวมถึงประชาชนในพื้นที่ห่างไกลด้วย การให้บริการควรดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการเข้าถึง ควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานภายในหน่วยงานเพื่อให้บุคลากรสามารถนำนโยบายและกฎหมายไปปฏิบัติได้อย่างน่าเชื่อถือและสอดคล้องกัน กระบวนการดำเนินการต้องง่ายและไม่คุกคามต่อความมั่นคงในการถือครองหรือความถูกต้องยุติธรรม เอกสารชี้แจงควรเผยแพร่ในภาษาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ๆ และแจ้งให้ผู้ใช้ประโยชน์ทราบถึงสิทธิและความรับผิดชอบของพวกเขาด้วย

** หัวข้อที่ 6 เป็นการแนะนำเพื่อการอ่านหัวข้อที่ 17 ถึง 21 โดยเฉพาะ

- 6.5 รัฐควรกำหนดนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลอื่นด้านสิทธิการถือครองตามความเหมาะสม เพื่อให้ภาครัฐ หน่วยงานที่ปฏิบัติ ชนพื้นเมือง และชุมชนต่าง ๆ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และสาธารณชน นำข้อมูลไปใช้ให้เกิดผล รัฐควรพัฒนามาตรฐานระดับชาติเพื่อการใช้ข้อมูลร่วมกัน โดยคำนึงถึงมาตรฐานระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ
- 6.6 รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรพิจารณามาตรการเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนกลุ่มผู้เปราะบาง หรือ กลุ่มคนชายขอบต่าง ๆ ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านการบริหารและด้านตุลาการ ซึ่งมาตรการเหล่านี้ควรรวมถึงการสนับสนุนทางกฎหมาย เช่น การช่วยเหลือทางกฎหมายที่มีค่าใช้จ่ายไม่สูง และอาจรวมถึงการให้บริการโดยผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการร้งวัด และการให้บริการเคลื่อนที่สำหรับชุมชนห่างไกลและชนพื้นเมืองที่มักย้ายถิ่นอาศัย
- 6.7 รัฐควรส่งเสริมหน่วยงานที่ปฏิบัติและองค์กรตุลาการให้สนับสนุนวัฒนธรรมการทำงานที่ยึดหลักการให้บริการและการประพฤติอย่างมีจริยธรรม หน่วยงานและองค์กรตุลาการควรมองหาข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ โดยผ่านการสำรวจและการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อยกระดับมาตรฐานและปรับปรุงการให้บริการ สนองตอบต่อความคาดหวังและความต้องการใหม่ ๆ ของผู้ใช้บริการ หน่วยงานควรเผยแพร่มาตรฐานการปฏิบัติงานและรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำ ผู้ใช้บริการควรมีช่องทางการร้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นภายในหน่วยงานที่ปฏิบัติ เช่น การตรวจสอบทางการบริหาร หรือภายนอกหน่วยงานที่ปฏิบัติโดยผู้ตรวจประเมินอิสระ หรือผ่านผู้ตรวจการแผ่นดิน
- 6.8 สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการการถือครองควรพัฒนา เผยแพร่ และติดตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของการปฏิบัติงานระดับสูง ภาครัฐและภาคเอกชนควรยึดถือมาตรฐานทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง และรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดเมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้น ในกรณีที่ยังไม่มีการก่อตั้งสมาคมวิชาชีพดังกล่าว รัฐควรรับรองสภาพการณ์ที่เอื้อให้เกิดการจัดตั้งสมาคมเหล่านั้นขึ้นมา

- 6.9 รัฐและองค์กรที่มีใช้รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการถือครอง รัฐควรดำเนินการผ่าน การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม ความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ รัฐควรรับเอาและบังคับใช้มาตรการการป้องกันการทุจริต รวมทั้งการปรับใช้การตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจ การจำกัดการใช้อำนาจในทางที่มีขอบ การกล่าวถึงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน และการใช้กฎระเบียบที่ชัดเจน รัฐควรจัดให้มีการตรวจสอบการตัดสินใจของหน่วยงานที่ปฏิบัติในด้านการบริหารและ/หรือด้านตุลาการ บุคลากรที่ทำงานด้านการบริหารการถือครองต้องสามารถอธิบายและรับผิดชอบการกระทำของตนเองด้วย ควรมีแนวทางการดำเนินงานสำหรับบุคลากรเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรควรได้รับการคุ้มครองจากการแทรกแซงในการกิจหน้าที่และจากการให้โทษจากการรายงานพฤติกรรมการทุจริต

การรับรองทางกฎหมาย และการจัดสรร สิทธิและหน้าที่ในการถือครอง

ในส่วนนี้กล่าวถึงการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองสิทธิ การถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี รวมถึงสิทธิการถือครองอย่างไม่เป็นทางการ และการจัดสรรสิทธิการถือครองเบื้องต้นในที่ดิน การประมง และป่าไม้ ซึ่งภาครัฐเป็นเจ้าของหรือควบคุมอยู่

7. มาตรการปกป้อง

- 7.1 เมื่อรัฐยอมรับหรือจัดสรรสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ รัฐควรกำหนดมาตรการปกป้องที่สอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดหรือการระงับสิทธิการถือครองของผู้อื่น รวมถึงสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมแต่ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการปกป้องควรคุ้มครองผู้หญิงและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับสิทธิการถือครองย่อยอื่น ๆ เช่น สิทธิในการเก็บของป่า
- 7.2 รัฐควรรับรองว่า การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการรับรองทางกฎหมาย และการจัดสรรสิทธิ และหน้าที่การถือครองทั้งหมดนั้นสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศ และระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- 7.3 ในกรณีที่รัฐประสงค์จะรับรองหรือจัดสรรสิทธิการถือครอง ขั้นตอนแรกรัฐควรกำหนดสิทธิการถือครองที่มีอยู่ทั้งหมดและผู้ถือสิทธินั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกไว้หรือไม่ก็ตาม ชนพื้นเมือง และชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี ผู้ถือครองรายย่อย และบุคคลอื่น ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบควรมีส่วนร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นไปตามย่อหน้าที่ 3B.6 และ 9.9 รัฐควรกำหนดการเข้าถึงความยุติธรรมซึ่งเป็นไปตามย่อหน้าที่ 4.9 ถ้าบุคคลนั้นเชื่อว่าสิทธิการถือครองไม่ได้รับการรับรอง

- 7.4 รัฐควรรับรองว่า ทั้งหญิงและชายได้รับสิทธิในลักษณะเดียวกันในการรับรองสิทธิการถือครองใหม่ และสิทธิเหล่านั้นได้รับการบันทึก ในกรณีที่เป็นไปได้ การรับรองทางกฎหมายและการจัดสรรสิทธิการถือครองของบุคคล ครอบครัว และชุมชน ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการในแต่ละพื้นที่ตามลำดับความสำคัญของประเทศ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ยากจนและผู้อยู่ในกลุ่มเปราะบางในการได้รับการรับรองสิทธิการถือครองตามกฎหมายอย่างเต็มที่ ควรให้การสนับสนุนทางกฎหมายโดยเฉพาะกับผู้ยากจนและผู้อยู่ในกลุ่มเปราะบาง ควรใช้วิธีการที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อเพิ่มความโปร่งใสเมื่อเริ่มบันทึกสิทธิการถือครอง รวมทั้งในการทำแผนที่สิทธิการถือครอง
- 7.5 รัฐควรรับรองว่า ประชาชนที่ได้รับการรับรองสิทธิการถือครอง หรือประชาชนที่ได้รับการจัดสรรสิทธิการถือครองใหม่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ในกรณีที่จำเป็น รัฐควรให้การสนับสนุนบุคคลเหล่านี้เพื่อให้สามารถใช้สิทธิการถือครองและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่
- 7.6 ในกรณีที่ไม่สามารถรับรองสิทธิการถือครองตามกฎหมายได้ รัฐควรป้องกันการบังคับขับไล่ที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศที่มีอยู่ และเป็นไปตามหลักการของแนวปฏิบัติตามความสมัครใจนี้

8. ที่ดินสาธารณะ การประมง และป่าไม้

- 8.1 ในกรณีที่รัฐเป็นเจ้าของหรือควบคุมดูแลที่ดิน การประมง และป่าไม้ รัฐควรกำหนดการใช้และการควบคุมทรัพยากรเหล่านี้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่กว้างขึ้น รัฐควรรับรองว่าการดำเนินการทั้งหมดสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ
- 8.2 ในกรณีที่รัฐเป็นเจ้าของหรือควบคุมที่ดิน การประมง และป่าไม้ สิทธิการถือครองที่ชอบธรรมของ บุคคล และชุมชน รวมทั้งระบบการถือครองตามจารีตประเพณี ควรได้รับการยอมรับเคารพและคุ้มครอง สอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุสิ่งนี้ ควรกำหนดประเภทของสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมให้ชัดเจน และเผยแพร่ผ่านกระบวนการที่โปร่งใสและเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศ

- 8.3 ในกรณีที่มีการใช้และการจัดการที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่เป็นของสาธารณะร่วมกัน (ในบริบทของบางประเทศเรียกว่าเป็นของส่วนรวม [commons]) หากมีกรณีดังกล่าวรัฐควรยอมรับและคุ้มครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่เป็นของสาธารณะดังกล่าว และระบบการใช้ และการจัดการร่วมกันที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งในกระบวนการการจัดสรรโดยรัฐด้วย
- 8.4 รัฐควรจัดทำข้อมูลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ซึ่งรัฐเป็นเจ้าของหรือควบคุมให้เป็นปัจจุบันโดยสร้างและคงไว้ซึ่งรายการการถือครองต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ ในรายการถือครองเหล่านั้นควรบันทึกข้อมูลหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ รวมถึงข้อมูลสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมของชนพื้นเมืองและชุมชนซึ่งถือครองตามระบบจารีตประเพณีและของภาคเอกชน หากเป็นไปได้ รัฐควรรับรองว่า สิทธิการถือครองที่เป็นสาธารณะได้รับการบันทึก ร่วมกับสิทธิการถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่ถือครองตามระบบจารีตประเพณี และการถือครองโดยภาคเอกชน ไว้ในระบบบันทึกเดียวกัน หรือมีการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวโดยใช้กรอบการดำเนินงานร่วมกัน
- 8.5 รัฐควรกำหนดว่า ที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่รัฐเป็นเจ้าของหรือควบคุมมีแห่งใดที่จะสงวนไว้ และใช้ประโยชน์โดยภาครัฐ และทรัพยากรใดควรได้รับการจัดสรรเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยบุคคลอื่น และภายใต้เงื่อนไขใด
- 8.6 รัฐควรพัฒนาและเผยแพร่นโยบายที่ครอบคลุมการใช้และการควบคุมที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่ภาครัฐสงวนไว้ และรัฐควรพยายามพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์จากที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่รัฐเป็นเจ้าของอย่างเสมอภาค นโยบายเหล่านี้ควรคำนึงถึงสิทธิการถือครองของผู้อื่น และบุคคลที่อาจได้รับผลกระทบควรมีส่วนร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือที่สอดคล้องกับหลักการการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมของแนวปฏิบัตินี้ การบริหารและการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรเหล่านี้ควรดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและน่าเชื่อถือ เพื่อการบรรลุเป้าหมายของนโยบายสาธารณะ
- 8.7 รัฐควรพัฒนาและเผยแพร่นโยบายที่ครอบคลุมถึงการจัดสรรสิทธิการถือครองให้แก่บุคคลอื่น และในกรณีที่เหมาะสมควรครอบคลุมการมอบหมายความรับผิดชอบการบริหารการถือครองด้วย นโยบายการจัดสรรสิทธิการถือครองควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ที่กว้างขึ้น ชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดิน การประมง และป่าไม้ ตามประเพณีควรได้รับการพิจารณาในการจัดสรรสิทธิการถือครองใหม่ นโยบายควรคำนึงถึงสิทธิการถือครองของผู้อื่นและบุคคลใดที่อาจได้รับผลกระทบควรรวมเข้าในกระบวนการ

การปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วม และการตัดสินใจ นโยบายควรรับรองว่าการจัดสรรสิทธิการถือครองไม่คุกคามวิถีชีวิตของประชาชนด้วยการตัดสินใจการเข้าถึงทรัพยากรอย่างชอบธรรมของพวกเขา

- 8.8 รัฐมีอำนาจในการจัดสรรสิทธิการถือครองในหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การจำกัดสิทธิการใช้ประโยชน์ไปจนถึงการเป็นเจ้าของอย่างสมบูรณ์ นโยบายควรยอมรับความหลากหลายของสิทธิการถือครองและผู้ถือสิทธิ นโยบายควรกำหนดวิธีการการจัดสรรสิทธิ เช่น การจัดสรรบนพื้นฐานการใช้ประโยชน์ในอดีต หรือวิธีการอื่น ๆ ในกรณีที่จำเป็น ผู้ที่ได้รับการจัดสรรสิทธิการถือครองควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สามารถใช้สิทธิของตน รัฐควรกำหนดว่าจะสงวนรูปแบบการควบคุมที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่ได้จัดสรรไปแล้วอย่างไร
- 8.9 รัฐควรจัดสรรสิทธิการถือครองและมอบหมายการกำกับดูแลการถือครองที่โปร่งใส และมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการง่าย ๆ ชัดเจน เข้าถึงได้ และเข้าใจได้สำหรับทุกคน โดยเฉพาะชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี ควรเสนอข้อมูลในภาษาที่บุคคลนั้น ๆ ใช้ต่อผู้มีส่วนร่วมทุกคน รวมถึงผ่านข้อความที่ตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย หากเป็นไปได้ รัฐควรรับรองว่าจะมีการบันทึกการจัดสรรสิทธิการถือครองใหม่ไว้ในระบบเดียวกันกับสิทธิการถือครองอื่น ๆ หรือเชื่อมโยงโดยใช้กรอบการดำเนินงานร่วมกัน รัฐและภาคส่วนที่มีใช้รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตในการจัดสรรสิทธิการถือครอง
- 8.10 เท่าที่ทรัพยากรอำนวย รัฐควรรับรองว่าหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับที่ดิน การประมง และป่าไม้มีศักยภาพในด้านบุคลากร กายภาพ การเงิน และความสามารถอื่น ๆ เมื่อมีการมอบหมายความรับผิดชอบในการกำกับดูแลการถือครอง ผู้ที่ได้รับมอบหมายควรได้รับการฝึกอบรมและการสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้
- 8.11 รัฐควรติดตามผลลัพธ์ของแผนงานจัดสรรสิทธิการถือครอง รวมถึงผลกระทบจากความแตกต่างระหว่างชายหญิงในเรื่องความมั่นคงด้านอาหารและการขจัดความยากจน รวมทั้งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และแนะนำแนวทางการแก้ไขตามความต้องการ

9. ชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี

- 9.1 รัฐและผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้รัฐควรยอมรับว่าที่ดิน การประมง และป่าไม้ มีคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม จิตวิญญาณ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง ต่อชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี
- 9.2 ชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีที่มีการบริหารที่ดิน การประมง และป่าไม้ เป็นของตนเอง ควรส่งเสริมและกำหนดสิทธิในทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเสมอภาค มั่นคงและยั่งยืน โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อการจัดให้มีการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมสำหรับผู้หญิง ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของสมาชิกทุกคน ทั้งชาย หญิง และเยาวชน ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบการถือครองของสมาชิกควรได้รับการส่งเสริมผ่านสถาบันท้องถิ่นหรือสถาบันตามจารีตประเพณี รวมถึงกรณีระบบการถือครองร่วมกัน ในกรณีจำเป็น ชุมชนควรได้รับความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสมาชิกในชุมชนเพื่อมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจและการกำกับดูแลในระบบการถือครองของตน
- 9.3 รัฐควรรับรองว่า การดำเนินการทั้งปวงสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ในกรณีของชนพื้นเมือง รัฐควรดำเนินการตามพันธกรณีและข้อผูกพันโดยสมัครใจตามความเหมาะสม เพื่อคุ้มครองสนับสนุนและดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 169 ที่กล่าวถึงชนพื้นเมืองและชนเผ่าในประเทศเอกราช อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนพื้นเมือง
- 9.4 รัฐควรให้การรับรองและการคุ้มครองสิทธิการถือครองอย่างเหมาะสมแก่สิทธิการถือครองที่ชอบธรรมของชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี ให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศที่มีอยู่ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง การรับรองดังกล่าวควรครอบคลุมถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ ซึ่งชุมชนใช้ประโยชน์และแบ่งปันร่วมกัน และเคารพหลักการทั่วไปของการกำกับดูแลอย่างรับผิดชอบ ข้อมูลการรับรองต่าง ๆ ควรเผยแพร่ในสถานที่ที่เข้าถึงได้และในรูปแบบที่เหมาะสม คือ สามารถเข้าใจได้และในภาษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง

- 9.5 ในพื้นที่ที่ชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีมีสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมในที่ดินที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งพวกเขาอาศัยอยู่ รัฐควรรับรองและคุ้มครองสิทธินั้น ชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีไม่ควรถูกขับไล่ออกจากที่ดินซึ่งตกทอดมาจากบรรพบุรุษ
- 9.6 รัฐควรพิจารณาปรับกรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมาย และองค์กร เพื่อรับรองระบบการถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี ในพื้นที่ที่การปฏิรูปรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเสริมสร้างสิทธิของผู้หญิงและทำให้สิทธินั้นเกิดความขัดแย้งกับจารีตประเพณี ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนั้นในระบบการถือครองตามจารีตประเพณี
- 9.7 ในการร่างนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการถือครอง รัฐควรคำนึงถึงคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม จิตวิญญาณ เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ของที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่อยู่ภายใต้ระบบการถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี ทุกฝ่ายหรือตัวแทนของชุมชนที่ได้ผลกระทบ รวมทั้งสมาชิกผู้เปราะบางและคนชายขอบควรมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพเมื่อมีการพัฒนานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี
- 9.8 รัฐควรคุ้มครองชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีเมื่อมีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิเข้ามาใช้ประโยชน์ในที่ดิน การประมง และป่าไม้ ของชนพื้นเมืองและชุมชนเหล่านั้น หากชุมชนไม่คัดค้าน รัฐควรให้ความช่วยเหลือโดยการจัดทำเอกสารอย่างเป็นทางการ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและสถานที่ตั้งของที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่ชุมชนใช้และควบคุมอยู่ ในกรณีที่มีสิทธิการถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีได้จัดทำเป็นเอกสารอย่างเป็นทางการแล้ว ควรมีการบันทึกร่วมกับสิทธิการถือครองอื่นของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อป้องกันการอ้างสิทธิที่ขัดแย้งกัน
- 9.9 รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรรับฟังความคิดเห็นจากชนพื้นเมืองด้วยความจริงใจ ก่อนที่จะเริ่มโครงการใด ๆ หรือก่อนที่จะรับเอา หรือดำเนินมาตรการทางกฎหมาย หรือทางบริหาร ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรที่ชุมชนถือสิทธิอยู่ โครงการเหล่านั้นควรตั้งอยู่บนการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพและมีจุดมุ่งหมายร่วมกับชนพื้นเมือง โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของชนพื้นเมืองเพื่อให้ได้รับความยินยอมอย่างสมัครใจ กระทำล่วงหน้า และได้รับข้อมูลอย่าง

เพียงพอภายใต้ปณิญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนพื้นเมืองและคำนึงถึงสถานะและข้อตกลงร่วมกันของแต่ละรัฐ กระบวนการการศึกษาหารือและการตัดสินใจต้องปราศจากการข่มขู่และดำเนินการภายใต้บรรยากาศของความไว้วางใจ หลักการของการศึกษาหารือและการมีส่วนร่วมตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 3B.6 ควรนำมาปรับใช้ในกรณีของชุมชนอื่นตามที่ได้อธิบายไว้ในส่วนนี้

- 9.10 ในกรณีที่จำเป็น รัฐและผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้รัฐควรพยายามร่วมกับสถาบันซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และร่วมมือกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและกฎหมายแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบในการเข้าร่วมการพัฒนา นโยบาย กฎหมาย และโครงการ เกี่ยวกับการถือครองโดยปราศจากการกีดกันและในแนวทางที่ตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย
- 9.11 รัฐควรเคารพและสนับสนุนแนวทางตามจารีตประเพณีซึ่งชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี เพื่อแก้ไขข้อพิพาทในการถือครองภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีที่มิได้อยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ สำหรับที่ดิน การประมง และป่าไม้ที่มีชุมชนใช้ประโยชน์อยู่มากกว่าหนึ่งชุมชน ควรมีการสร้าง ความเข้มแข็งหรือพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชน
- 9.12 รัฐและผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับระบบการถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี โดยใช้การศึกษาหารือและการมีส่วนร่วม และการให้อำนาจชุมชน

10. การถือครองอย่างไม่เป็นทางการ

- 10.1 ในกรณีที่มีการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างไม่เป็นทางการ รัฐควรยอมรับการถือครองนั้นด้วยการเคารพสิทธิทางการที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศ และยอมรับสภาพความเป็นจริงของสถานการณ์ และสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รัฐควรสนับสนุนนโยบายและกฎหมายที่รับรองการถือครองอย่างไม่เป็นทางการดังกล่าว กระบวนการกำหนดนโยบายและกฎหมายควรเป็นแบบมีส่วนร่วม คำนึงถึงประเด็นหญิงชาย และพยายามสร้างข้อกำหนดเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและกฎหมาย

แก่ชุมชนและบุคคลที่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐควรยอมรับการอุบัติขึ้นของการถือครองอย่างไม่เป็นทางการที่เกิดจากการอพยพขนาดใหญ่

- 10.2 รัฐควรรับรองว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการถือครองอย่างไม่เป็นทางการสอดคล้องพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ รวมถึงสิทธิในการมีที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอตามความเหมาะสม
- 10.3 เมื่อใดก็ตามที่รัฐให้การรับรองทางกฎหมายแก่สิทธิการถือครองที่ไม่เป็นทางการ ควรมีการดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและคำนึงถึงประเด็นหญิงชาย โดยพิจารณาเรื่องผู้เช่าเป็นหลักในการดำเนินการดังกล่าว รัฐควรให้ความสนใจกับเกษตรกรและผู้ผลิตอาหารรายย่อยเป็นพิเศษ กระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ควรอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการทางกฎหมายและให้มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด รัฐควรมีการพยายามให้การสนับสนุนทางวิชาการและกฎหมายแก่ชุมชนและผู้มีส่วนร่วม
- 10.4 รัฐควรใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งหมดเพื่อจำกัดการถือครองอย่างไม่เป็นทางการที่เป็นผลมาจากความซับซ้อนของข้อกำหนดทางกฎหมายและการบริหารในการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์และการพัฒนาที่ดิน การพัฒนาข้อกำหนดและกระบวนการควรชัดเจน เรียบง่าย และมีค่าใช้จ่ายเหมาะสม เพื่อลดอุปสรรคในการปฏิบัติตาม
- 10.5 รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการเพิ่มความโปร่งใส จิตสำนึกความรับผิดชอบของผู้มีอำนาจตัดสินใจ และรับรองว่าจะมีการตัดสินที่เป็นกลางโดยทันที
- 10.6 ในกรณีที่ไม่สามารถให้การรับรองทางกฎหมายแก่สิทธิการถือครองที่ไม่เป็นทางการได้ รัฐควรป้องกันการฟ้องขับไล่ที่ละเมิดพันธกรณีที่มิได้อยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และสอดคล้องกับเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในข้อ 16

การโอนและการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในสิทธิ การถือครองและหน้าที่

ในส่วนนี้ กล่าวถึงการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ เมื่อสิทธิที่มีอยู่และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถูกโอนหรือจัดสรรใหม่ด้วยวิธีการโดยสมัครใจและไม่สมัครใจ ผ่านตลาด ธุรกรรมในสิทธิการถือครองอันเป็นผลมาจากการลงทุน การรวมที่ดิน และแนวทางการปรับเปลี่ยนอื่น ๆ การฟื้นคืนจากความเสียหาย การปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง หรือการเวนคืน

11. ตลาด

- 11.1 ในสถานการณ์ที่เหมาะสม รัฐควรยอมรับและอำนวยความสะดวกให้กับตลาด การขาย และการเช่าที่ดินธรรมและโปรงใส อันเป็นวิธีการโอนสิทธิการใช้ประโยชน์และการเป็นเจ้าของในที่ดิน การประมง และป่าไม้ เมื่อกลไกตลาดของสิทธิการถือครองทำงานรัฐควรรับรองว่าทุกการดำเนินการสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง การทำธุรกรรมในสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ควรสอดคล้องกับกฎระเบียบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศ และไม่เป็นภัยต่อเป้าหมายหลักในการพัฒนา
- 11.2 รัฐควรอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการของตลาดที่มีประสิทธิภาพและโปรงใส เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมภายใต้เงื่อนไขและโอกาสที่เท่าเทียมกัน เพื่อการถ่ายโอนสิทธิการถือครองที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ที่ลดความขัดแย้งและความไม่มั่นคง ส่งเสริมการใช้ที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมที่เชื่อมโยงกับที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างยุติธรรมและเสมอภาค สอดคล้องกับสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ใช้บังคับ ขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของคนยากจน รัฐควรใช้มาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ต่อชุมชนท้องถิ่น ชนพื้นเมืองและกลุ่มผู้เปราะบาง ที่อาจเกิดจากการแก่งำไรในที่ดิน การกระจุกตัวของการเป็นเจ้าของที่ดิน และการละเมิดรูปแบบการถือครองตามจารีตประเพณี และอื่น ๆ รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรยอมรับว่าค่านิยม เช่น ค่านิยมทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไม่ได้รับ

การดูแลเสมอไปจากตลาดที่ขาดการควบคุม รัฐควรปกป้องผลประโยชน์ของสังคมในวงกว้าง โดยใช้นโยบายและกฎหมายการถือครองที่เหมาะสม

- 11.3 รัฐควรกำหนดนโยบาย กฎหมายและระบบกฎระเบียบต่าง ๆ และหน่วยงาน เพื่อให้รับรองว่าการดำเนินการของตลาดเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เข้าถึงตลาดอย่างไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และเพื่อป้องกันการดำเนินงานที่ขาดการแข่งขัน รัฐควรทำให้วิธีการบริหารง่ายขึ้น เพื่อให้คนยากจนและผู้เปราะบางที่สุดมีส่วนร่วมในตลาดได้
- 11.4 รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรรับรองว่าข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมในตลาดและข้อมูลมูลค่าตลาดมีความโปร่งใสและได้รับการเผยแพร่ในวงกว้าง โดยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดด้านความเป็นส่วนตัว รัฐควรติดตามข้อมูลนี้และดำเนินการแก้ไขในกรณีที่ตลาดได้รับผลกระทบด้านลบหรือขัดขวางการมีส่วนร่วมของตลาดในวงกว้างและเท่าเทียมกัน
- 11.5 รัฐควรจัดทำระบบบันทึกข้อมูลที่เหมาะสมและเชื่อถือได้ เช่น การจดทะเบียนที่ดิน ซึ่งทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านสิทธิการถือครองและหน้าที่ต่าง ๆ ได้ เพื่อเพิ่มความมั่นคงในการถือครอง และลดค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงในการทำธุรกรรม
- 11.6 รัฐควรกำหนดมาตรการปกป้องสิทธิการถือครองอย่างชอบธรรมของคู่สมรส สมาชิกในครอบครัวและบุคคลอื่นที่ไม่ได้แสดงว่าเป็นผู้มีสิทธิถือครองในระบบบันทึก เช่น ทะเบียนที่ดิน
- 11.7 รัฐและผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้รัฐควรมียึดถือมาตรฐานทางจริยธรรม ควรเผยแพร่และติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมเหล่านี้ในการดำเนินการตลาดเพื่อป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ
- 11.8 เนื่องจากความสำคัญของผู้ผลิตรายย่อยในการเสริมความมั่นคงทางอาหารของชาติและเสถียรภาพทางสังคม รัฐควรรับรองว่า เมื่อมีการอำนวยความสะดวกให้การดำเนินการของตลาดในการทำธุรกรรมการถือครอง รัฐได้ปกป้องสิทธิการถือครองของผู้ผลิตรายย่อยด้วย

12. การลงทุน

- 12.1 รัฐและผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้รัฐควรรยอมรับว่าการลงทุนของรัฐและเอกชนอย่างรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการปรับปรุงความมั่นคงทางอาหาร การกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างรับผิดชอบ สนับสนุนให้ผู้ถือครองสิทธิลงทุนอย่างรับผิดชอบ ในทรัพยากรเหล่านี้ ทั้งเพิ่มการผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้ให้สูงขึ้น รัฐควรสนับสนุน และส่งเสริมการลงทุนอย่างรับผิดชอบในที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่สนับสนุน วัตถุประสงค์ทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง ภายใต้ความหลากหลายของระบบเกษตรกรรม รัฐควรรับรองว่า ทุกการดำเนินงานสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- 12.2 เนื่องจากผู้ผลิตรายย่อยและองค์กรของพวกเขาในประเทศกำลังพัฒนามีส่วนสำคัญในการลงทุนด้านการเกษตรซึ่งสนับสนุนความมั่นคงทางอาหาร โภชนาการ การขจัดความยากจน และความสามารถของสิ่งแวดล้อมในการปรับตัว รัฐควรสนับสนุนการลงทุนที่เกิดจากเกษตรกรรายย่อย รวมทั้งการลงทุนของภาครัฐและภาคเอกชนรายย่อย
- 12.3 การทำธุรกรรมทุกรูปแบบที่เกี่ยวกับสิทธิการถือครองอันเป็นผลมาจากการลงทุนในที่ดิน การประมง และป่าไม้ ควรทำอย่างโปร่งใสเป็นไปตามนโยบายเฉพาะสาขาของประเทศ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจ และการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืนโดยมุ่งเน้นที่เกษตรกรรายย่อย
- 12.4 การลงทุนอย่างรับผิดชอบไม่ควรสร้างความเสียหาย และควรป้องกันการขับไล่ผู้ถือครองสิทธิอย่างชอบธรรม และป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และควรเคารพสิทธิมนุษยชน การลงทุนดังกล่าวควรดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐที่เกี่ยวข้องในหลายระดับ และคนในท้องถิ่นที่ถือครองสิทธิในที่ดิน การประมง และป่าไม้ โดยเคารพสิทธิการถือครองอย่างชอบธรรมของบุคคลเหล่านั้น การลงทุนควรสนับสนุนวัตถุประสงค์ของนโยบายต่อไป เช่น การขจัดความยากจน ความมั่นคงทางอาหาร และการใช้ที่ดิน การประมง และป่าไม้อย่างยั่งยืน สนับสนุนชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาชนบท ส่งเสริมและประกันระบบการผลิตอาหารท้องถิ่น ยกกระตือรือร้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน สร้างการจ้างงาน สร้างการดำรงชีพที่หลากหลาย สร้างประโยชน์สู่ประเทศและประชาชน รวมทั้งคนยากจน และกลุ่มเปราะบางที่สุด และปฏิบัติสอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศ และมาตรฐานหลัก

ด้านแรงงานของประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งข้อผูกพันที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ

- 12.5 โดยการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม รัฐควรกำหนดกฎระเบียบการทำการธุรกรรมในสิทธิการถือครองที่โปร่งใส ในเรื่องขนาด ขอบเขต และลักษณะ ของธุรกรรมที่อนุญาตได้ และควรระบุสิ่งที่ทำให้เกิดธุรกรรมขนาดใหญ่ในสิทธิการถือครองในบริบทของประเทศตน
- 12.6 รัฐควรมีมาตรการป้องกันเพื่อคุ้มครองสิทธิการถือครองที่ชอบธรรม สิทธิมนุษยชน การดำรงชีพ ความมั่นคงทางอาหาร และสิ่งแวดล้อม จากความเสี่ยงซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมในสิทธิการถือครองขนาดใหญ่ การป้องกันดังกล่าวอาจรวมถึงการกำหนดเพดานสูงสุดที่อนุญาตให้ทำธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดิน และการกำหนดระเบียบการอนุมัติกรณีการโอนเกินจำนวนที่กำหนด เช่น การอนุญาตโดยรัฐสภา รัฐควรพิจารณาการสนับสนุนรูปแบบการผลิตและการลงทุนซึ่งไม่ส่งผลให้มีการโอนสิทธิการถือครองขนาดใหญ่ไปยังนักลงทุน และควรสนับสนุนความร่วมมือกับผู้ถือครองสิทธิในท้องถิ่นด้วย
- 12.7 ในกรณีของชนพื้นเมืองและชุมชนของชนพื้นเมือง รัฐควรรับรองว่าการดำเนินงานทุกอย่างสอดคล้องกับพันธกรณีที่มิได้อยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 169 ที่เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นและชนเผ่าในประเทศเอกราช และปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรรับฟังความคิดเห็นของชุมชนพื้นเมืองอย่างจริงจัง ก่อนที่จะเริ่มโครงการลงทุนใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทรัพยากรที่ชุมชนถือสิทธิอยู่ โครงการเหล่านั้นควรอยู่บนพื้นฐานของการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพและมีจุดมุ่งหมายร่วมกับสมาชิกชนพื้นเมืองตามที่อธิบายไว้ในย่อหน้า 9.9 หลักการการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมตามแนวปฏิบัตินี้ควรนำไปปรับใช้ในการลงทุนซึ่งใช้ทรัพยากรของชุมชนอื่น ๆ ด้วย
- 12.8 รัฐควรกำหนดร่วมกับทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมตามแนวปฏิบัตินี้ในเรื่องเงื่อนไขที่ส่งเสริมการลงทุนอย่างรับผิดชอบ จากนั้นควรพัฒนาและเผยแพร่นโยบายและกฎหมายซึ่งสนับสนุนการลงทุนอย่างรับผิดชอบ เศรษฐกิจ สิทธิมนุษยชน และส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร และการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน กฎหมายควรกำหนดให้มีข้อตกลงในเรื่องการลงทุนเพื่อระบุอย่างชัดเจนถึงสิทธิและหน้าที่ของทุกฝ่าย

ข้อตกลงสำหรับการลงทุนควรเป็นไปตามกรอบการดำเนินงานทางกฎหมายและระเบียบในการลงทุนระดับประเทศ

- 12.9 รัฐควรจัดทำข้อกำหนดสำหรับการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมในสิทธิการถือครองทุกรูปแบบ รวมทั้งข้อตกลงเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสิทธิและการเป็นหุ้นส่วนร่วม ให้สอดคล้องกับหลักการการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมตามแนวปฏิบัติ^๑ ร่วมกับบุคคลเจ้าของสิทธิการถือครอง รวมถึงสิทธิย่อย ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบ รัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรแจ้งให้บุคคลครอบครัว และชุมชน ทราบถึงสิทธิการถือครองของตน และช่วยพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลเหล่านั้นในการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม รวมทั้งการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นมืออาชีพตามความต้องการ
- 12.10 เมื่อการลงทุนเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมในสิทธิการถือครองขนาดใหญ่ รวมทั้งข้อตกลงเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสิทธิและการเป็นหุ้นส่วนอยู่ระหว่างการพิจารณา รัฐควรมุ่งมั่นกำหนดมาตรการสำหรับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อดำเนินการประเมินอย่างอิสระล่วงหน้าในประเด็นผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการลงทุนเหล่านั้นต่อสิทธิการถือครอง ความมั่นคงทางอาหารและสิทธิในการมีอาหารเพียงพออย่างเป็นลำดับ การดำรงชีพ และสิ่งแวดล้อม รัฐควรรับรองว่าสิทธิการถือครองอย่างชอบธรรมที่มีอยู่ และการเรียกร้องสิทธิ รวมทั้งการถือครองตามจารีตประเพณีและการถือครองอย่างไม่เป็นทางการจะได้รับการจำแนกอย่างเป็นระบบและยุติธรรม รวมทั้งสิทธิและการดำรงชีพของบุคคลอื่นที่ได้รับผลกระทบจากการลงทุน เช่น ผู้ผลิตรายย่อย กระบวนการนี้ควรดำเนินการผ่านการปรึกษาหารือร่วมกับทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมของแนวปฏิบัติ^๑ รัฐควรรับรองว่าสิทธิการถือครองอย่างชอบธรรมที่มีอยู่จะไม่ถูกละเมิดจากการลงทุนเหล่านั้น
- 12.11 คู่สัญญาควรให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเพื่อรับรองว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมและรับทราบข้อมูลในการเจรจา และควรหาข้อตกลงที่บันทึกเป็นเอกสาร และทุกคนที่ได้รับผลกระทบเข้าใจในข้อตกลงนั้น กระบวนการต่อรองไม่ควรมีการเลือกปฏิบัติและควรตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย
- 12.12 นักลงทุนมีความรับผิดชอบในการเคารพกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศ และยอมรับและเคารพสิทธิการถือครองของบุคคลอื่น และหลักนิติธรรมในเรื่องหลักการทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้รัฐซึ่งมีอยู่ในแนวปฏิบัติ^๑ การลงทุนไม่ควรลดความมั่นคงทางอาหารหรือก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม

- 12.13 ผู้เชี่ยวชาญที่ให้บริการแก่รัฐ นักลงทุน และผู้ถือสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ควรดำเนินการด้วยความระมัดระวังอย่างสุดความสามารถ โดยไม่คำนึงว่าจะมีการร้องขอเป็นกรณีเฉพาะหรือไม่
- 12.14 รัฐและภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบควรสนับสนุนการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานและผลกระทบของข้อตกลงด้านธุรกรรมสิทธิการถือครองขนาดใหญ่ รวมทั้งการได้มาซึ่งสิทธิและข้อตกลงระหว่างหุ้นส่วน รัฐควรดำเนินการเมื่อจำเป็นเพื่อบังคับใช้ข้อตกลงและป้องกันสิทธิการถือครองและสิทธิอื่น ๆ และมีกลไกเพื่อให้คู่กรณีฝ่ายผู้เสียหายสามารถร้องขอให้ดำเนินการได้
- 12.15 เมื่อรัฐลงทุนหรือสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ รัฐควรรับรองว่าการดำเนินการต่าง ๆ สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิการถือครองที่ชอบธรรม การส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร และพันธกรณีภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ

13. การจัดรูปที่ดินและแนวการปรับที่ดินใหม่อื่น ๆ

- 13.1 เมื่อเห็นว่าเหมาะสม รัฐอาจพิจารณาวิธีการจัดรูปที่ดิน การแลกเปลี่ยนหรือวิธีการโดยสมัครใจรูปแบบอื่นเพื่อการจัดรูปแปลงที่ดินหรือการถือครองใหม่ เพื่อช่วยเหลือเจ้าของหรือผู้ใช้ประโยชน์ในแปลงที่ดินปรับปรุงรูปแปลงและการใช้ประโยชน์ในที่ดิน รวมทั้งเพื่อสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและการพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน รัฐควรรับรองว่า การดำเนินการทั้งหมดสอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ และรับรองว่าผู้มีส่วนร่วมมีความเป็นอยู่อย่างน้อยเท่ากับสภาพเดิมก่อนมีโครงการ เพื่อให้เกิดความชอบธรรม การจัดรูปที่ดินแต่ละกรณีควรประสานความต้องการของเจ้าของที่ดินและผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินทุกราย
- 13.2 เมื่อเหมาะสม รัฐอาจพิจารณาจัดตั้งธนาคารที่ดินโดยเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานจัดรูปที่ดินเพื่อจัดหาและถือครองแปลงที่ดินไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะจัดสรรที่ดินให้ผู้รับประโยชน์ต่อไป
- 13.3 ในกรณีที่เหมาะสม รัฐอาจพิจารณาสนับสนุนและส่งเสริมการจัดรูปที่ดินและธนาคารที่ดินในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำ

ที่ดินของเอกชนมาใช้เพื่อดำเนินโครงการของรัฐ และจัดสรรที่ดินชดเชยให้กับเจ้าของที่ดิน เกษตรกร และผู้ผลิตอาหารรายย่อยที่ได้รับผลกระทบ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถประกอบ อาชีพและเพิ่มผลผลิตต่อไปได้

- 13.4 ในกรณีที่มีการแบ่งแปลงเกษตรกรรมของเกษตรกรรายย่อยและป่าไม้เป็นแปลงย่อยหลาย ๆ แปลงทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น รัฐอาจพิจารณาการจัดรูปที่ดินและธนาคารที่ดินในการ ปรับปรุงโครงสร้างของแปลงเกษตรกรรมและป่าไม้เหล่านั้น รัฐควรระงับการจัดรูปที่ดินในกรณี ที่ที่ดินแปลงย่อย ๆ นั้นสร้างประโยชน์ เช่น ลดความเสี่ยงหรือเพิ่มความหลากหลายของพืช โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อปรับปรุงโครงสร้างแปลงเกษตรกรรมควรบูรณาการเข้ากับแผนงาน สนับสนุนเกษตรกร เช่น การฟื้นฟูระบบชลประทานและถนนในท้องถิ่น ควรพัฒนามาตรการ ในการคุ้มครองการลงทุนในการจัดรูปที่ดิน โดยในอนาคตห้ามไม่ให้มีการแบ่งแยกแปลงที่ดิน ที่ได้รวมไว้แล้ว
- 13.5 รัฐควรกำหนดกลยุทธ์สำหรับการจัดรูปที่ดินที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวควรมีความยั่งยืนทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึง ประเด็นหญิงชาย ในยุทธศาสตร์ ควรมีการระบุหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดรูปที่ดิน ผู้รับผลประโยชน์ และการพัฒนาขีดความสามารถและความรู้สำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเกษตรกรและผู้ผลิตรายย่อย องค์กรชาวยุโรป และองค์กรผู้ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ และนักวิชาการ กฎหมายควรกำหนดการดำเนินงานที่ชัดเจนและคุ้มค่าสำหรับการปรับ เปลี่ยนแปลงที่ดิน หรือการถือครองใหม่ และการใช้ประโยชน์
- 13.6 รัฐควรกำหนดมาตรการปกป้องที่เหมาะสมในโครงการการจัดรูปที่ดิน บุคคล ชุมชนหรือ ประชาชนใดที่มีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบจากโครงการควรได้รับการติดต่อและได้รับข้อมูล ในภาษาที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและกฎหมาย ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย รวมทั้งคำนึงถึงสิทธิของชนพื้นเมือง ควรกำหนด มาตรการปกป้องสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันหรือลดความเสื่อมโทรมและความสูญเสียความ หลากหลายทางชีวภาพ และให้แรงจูงใจสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดินที่ดี การปฏิบัติที่ดีและการฟื้นฟูสภาพที่ดิน

14. การฟื้นคืนจากความเสียหาย

- 14.1 ในสถานการณ์ที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาบริบทของประเทศ รัฐควรพิจารณาการฟื้นคืนจากการสูญเสียสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ที่ชอบธรรม รัฐควรรับรองว่า ทุกการดำเนินการสอดคล้องกับพันธกรณีที่มิได้อยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- 14.2 หากเป็นไปได้ หน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่ควรคืนแปลงที่ดินเดิมหรือการถือครองเดิมให้กับผู้ที่สูญเสียสิทธิหรือทายาทผู้สูญเสียสิทธิ หากไม่สามารถคืนที่ดินแปลงเดิมหรือการถือครองเดิมให้กับบุคคลเหล่านั้นได้ รัฐควรมีการชดเชยที่เหมาะสมและทันทั่วทั้งในรูปของ เงินสด หรือที่ดิน หรือสิทธิการถือครองทดแทน เพื่อรับรองการปฏิบัติต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมดอย่างเท่าเทียม
- 14.3 ในสถานการณ์ที่เหมาะสม ผลประโยชน์ของชนพื้นเมืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นคืนจากความเสียหายควรได้รับการจัดการในบริบทของประเทศและเป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศ
- 14.4 รัฐควรพัฒนานโยบายและกฎหมายที่ตระหนักถึงประเด็นหญิงชายโดยกำหนดกระบวนการฟื้นคืนจากความเสียหายที่ชัดเจน โปร่งใส ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นคืนจากความเสียหายควรได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางในภาษาของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียกร้องสิทธิควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเพียงพอตลอดทั้งกระบวนการ ซึ่งรวมถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายจากนักกฎหมายและผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย รัฐควรรับรองว่าการเรียกร้องการฟื้นคืนจากความเสียหายจะได้รับการดำเนินการอย่างทันทั่วทั้งที่ ในกรณีที่จำเป็น ผู้ที่เรียกร้องสำเร็จควรได้รับการบริการเพื่อให้พวกเขาได้ใช้สิทธิการถือครองและหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ที่ความคืบหน้าของการดำเนินการควรได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณะอย่างกว้างขวาง

15. การปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง

- 15.1 การปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองสามารถเอื้อต่อการเข้าถึงที่ดินอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และการพัฒนาชนบทที่สร้างประโยชน์ให้กับทุกฝ่าย ในประเด็นนี้และในสถานการณ์ที่เหมาะสม ภายใต้บริบทของแต่ละประเทศ รัฐอาจพิจารณาจัดสรรที่ดินของรัฐโดยอาศัยกลไกแบบสมัครใจ และกลไกตลาด รวมทั้งการเวนคืนที่ดินเอกชน การประมง หรือป่าไม้ เพื่อประโยชน์สาธารณะ

- 15.2 รัฐอาจพิจารณาการกำหนดเขตแดนการถือครองที่ดินเป็นทางเลือกเชิงนโยบายในบริบทของการดำเนินการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง
- 15.3 ในบริบทของประเทศและสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศ การปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองอาจได้รับการพิจารณาเพื่อเหตุผลทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่นในกรณีที่มีการกระจุกตัวของการเป็นเจ้าของที่ดินสูงรวมกับมีระดับความยากจนในชนบทที่มีเหตุผลสำคัญจากการไม่สามารถเข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อที่ 15 ในเรื่องสิทธิของผู้ถือครองที่ชอบธรรม การปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองควรรับรองการเข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ ของชายและหญิงอย่างเสมอภาค
- 15.4 ในกรณีที่รัฐเลือกดำเนินการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง รัฐควรรับรองว่าการปฏิรูปนั้นสอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้เครื่องมือตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง การปฏิรูปควรเป็นไปตามหลักนิติธรรมและดำเนินการตามกฎหมายและกระบวนการของประเทศ รัฐควรสนับสนุนการพัฒนาการปรึกษาหารือที่สอดคล้องกับหลักการของแนวปฏิบัตินี้ รวมทั้งสร้างดุลยภาพความต้องการของทุกภาคส่วนและวิธีการที่นำมาใช้ ควรมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐ ชุมชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรเกษตรกรและผู้ผลิตอาหารรายย่อย องค์กรประมง องค์กรผู้ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ และภาคส่วนอื่น ๆ การสนับสนุนทางการเงินและด้านอื่น ๆ แก่ผู้รับประโยชน์ควรสมเหตุสมผลและไม่ปล่อยให้ผู้รับประโยชน์มีภาระหนี้จำนวนมากจนไม่สามารถจัดการได้ ผู้ที่ละสิทธิการถือครองในที่ดิน การประมง และป่าไม้ควรได้รับค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันโดยไม่ล่าช้าเกินสมควร
- 15.5 ในกรณีที่รัฐเลือกดำเนินการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง รัฐควรกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานปฏิรูปให้ชัดเจนและระบุที่ดินที่ได้รับการยกเว้นจากการกระจายการถือครองดังกล่าว ควรระบุผู้รับผลประโยชน์อย่างชัดเจน เช่น ครอบครัว ซึ่งรวมทั้งผู้ที่ต้องการมีที่ดินทำสวนครัว ผู้หญิง ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ผู้เลี้ยงสัตว์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในอดีต คนชายขอบ เยาวชน ชนพื้นเมือง ผู้เก็บของป่า และผู้ผลิตอาหารรายย่อย
- 15.6 ในกรณีที่รัฐเลือกดำเนินการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง รัฐควรพัฒนานโยบายและกฎหมายโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้การปฏิรูปเป็นไปอย่างยั่งยืน รัฐควรรับรองว่านโยบายและกฎหมายช่วยให้ผู้รับประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นชุมชน ครอบครัว หรือบุคคล

มีมาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอจากที่ดิน การประมง และป่าไม้ ตามที่เขาได้รับการปฏิบัติ และรับรองว่าการปฏิบัติต่อชายและหญิงในการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองนั้น เป็นไปอย่างเท่าเทียม รัฐควรทบทวนนโยบายที่อาจขัดขวางความสำเร็จและความยั่งยืน ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง

- 15.7 ขณะที่การปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองอยู่ระหว่างการพิจารณา รัฐอาจทำการประเมินผลกระทบจากการปฏิรูปทั้งด้านบวกและด้านลบที่อาจเกิดขึ้นกับสิทธิการถือครอง ความมั่นคงทางอาหาร และการบรรลุผลเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ การดำรงชีพ และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ กระบวนการประเมินควรสอดคล้องกับหลักการ การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมของแนวปฏิบัตินี้ การประเมินผลสามารถถูกใช้เป็นหลัก ในการกำหนดมาตรการสนับสนุนผู้รับประโยชน์ และปรับปรุงแผนงานการกระจายการถือครอง
- 15.8 รัฐควรรับรองว่าแผนงานการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองที่ดินสนับสนุนความต้องการของผู้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น การเข้าถึงสินเชื่อ การประกันพืชผล ปัจจัยการผลิต ตลาด ความช่วยเหลือทางวิชาการในการส่งเสริมชนบท การพัฒนาแปลงเกษตรและที่อยู่อาศัย การจัดเตรียมบริการสนับสนุนซึ่งดำเนินการโดยผู้รับประโยชน์ควรดำเนินการร่วมกับกระบวนการด้านที่ดิน ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการปฏิรูปที่ดินรวมถึงค่าใช้จ่ายบริการสนับสนุนควรถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า และรวมอยู่ในงบประมาณที่เกี่ยวข้อง
- 15.9 รัฐควรดำเนินการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองโดยใช้วิธีการและกระบวนการที่โปร่งใส มีส่วนร่วม และรับผิดชอบ ทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบควรเห็นพ้องกับกระบวนการ และคำขอตีพิมพ์ที่เป็นธรรม ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของประเทศและตามที่ระบุไว้ในหัวข้อที่ 16 ทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบรวมทั้งกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ครบถ้วนและชัดเจน รวมทั้งข้อมูลเฉพาะเพศใดเพศหนึ่ง ผู้รับประโยชน์ควรได้รับการคัดเลือกผ่านกระบวนการแบบเปิด และควรได้รับสิทธิการถือครองที่มั่นคงซึ่งได้รับการบันทึกอย่างเปิดเผย การเข้าถึงการระงับข้อพิพาทควรกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของประเทศ รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตในแผนงานการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครองโดยเฉพาะ ด้วยวิธีการที่โปร่งใสและมีส่วนร่วม
- 15.10 รัฐพร้อมกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรติดตามและประเมินผลแผนงานการปฏิรูปเพื่อการกระจายการถือครอง รวมทั้งนโยบายสนับสนุนตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 15.8

และผลกระทบต่อการเข้าถึงที่ดิน ความมั่นคงทางอาหารของทั้งชายและหญิง และในกรณี
ที่จำเป็นรัฐควรใช้มาตรการเชิงแก้ไข

16. การเวนคืนและการชดเชย

- 16.1 ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของแต่ละประเทศ รัฐควร
เวนคืนสิทธิในที่ดิน การประมง หรือป่าไม้ ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น
รัฐควรกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนเพื่อใช้ในการ
ตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมาย รัฐควรรับรองว่าการดำเนินงานทุกอย่างสอดคล้องกับ
กฎหมายภายในประเทศ รวมทั้งพันธกรณีภายใต้กฎหมายในประเทศและระหว่างประเทศ
และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ รัฐควร
เคารพผู้ถือสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางและกลุ่มคนชายขอบ
โดยให้ได้รับทรัพยากรขั้นต่ำที่จำเป็น และการชดเชยที่ยุติธรรมตามกฎหมายของประเทศอย่าง
ทันทั่วถึง
- 16.2 รัฐควรรับรองว่าการวางแผนและกระบวนการเวนคืนมีความโปร่งใสและมีส่วนร่วม ผู้ที่อาจได้รับ
ผลกระทบควรได้รับการระบุและแจ้งข้อมูลอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการปรึกษาหารือ
ในทุกขั้นตอน การปรึกษาหารือที่สอดคล้องกับหลักการของแนวปฏิบัตินี้ควรมีการให้ข้อมูล
เกี่ยวกับทางเลือกที่เป็นไปได้เพื่อให้บรรลุประโยชน์สาธารณะ และควรคำนึงถึงยุทธศาสตร์
เพื่อบรรเทาการดำรงชีพให้น้อยที่สุด รัฐควรระมัดระวังในกรณีที่การเวนคืนพื้นที่นั้นเกี่ยวข้องกับ
พื้นที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม ศาสนา หรือสิ่งแวดล้อม หรือในกรณีที่ที่ดิน การประมง
และป่าไม้ ที่กล่าวถึงนั้นมีความสำคัญกับการดำรงชีพของคนยากจนหรือเปราะบาง
- 16.3 รัฐควรรับรองว่าการประเมินราคามีความยุติธรรม และการชดเชยเป็นไปอย่างทันทั่วถึงที่ตาม
กฎหมายของประเทศ การชดเชยอาจอยู่ในรูปของเงินสด สิทธิในที่ดินอื่น หรือรวมกันทั้งสองวิธี
- 16.4 เท่าที่ทรัพยากรเอื้ออำนวย รัฐควรรับรองว่า หน่วยงานที่ปฏิบัติมีศักยภาพด้านบุคลากร
กายภาพ การเงิน และขีดความสามารถด้านอื่น ๆ

- 16.5 ในกรณีที่ไม่มี ความจำเป็น ต้องใช้ที่ดิน การประมง และป่าไม้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง รัฐควร ให้โอกาสผู้ถือสิทธิรายเดิมได้รับทรัพยากรคืนเป็นรายแรก ในกรณีการรับทรัพยากรคืนควร พิจารณาถึงมูลค่าการชดเชยที่ได้รับเป็นการตอบแทนสำหรับการเวนคืน
- 16.6 ทุกภาคส่วนควรพยายามป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการประเมินมูลค่าอย่างเป็น ภาครัฐ กระบวนการและการบริการที่โปร่งใสและมีการกระจายอำนาจ รวมทั้งการมีสิทธิในการ อุทธรณ์
- 16.7 ในกรณีการให้ย้ายออกมาจากการตัดสินใจเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งเป็นผลมาจากการ เวนคืนที่ดิน การประมง และป่าไม้ รัฐควรดำเนินการและปฏิบัติต่อทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบ ในลักษณะที่สอดคล้องกับพันธกรณีที่เกี่ยวข้องเพื่อเคารพ คุ้มครอง และเติมเต็มสิทธิมนุษยชน ให้สมบูรณ์
- 16.8 ก่อนที่จะมีการให้ออกจากพื้นที่หรือเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่ส่งผลให้บุคคลและชุมชน ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรการผลิตได้ รัฐควรแสวงหาทางเลือกที่เป็นไปได้โดยการปรึกษาหารือ กับภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบให้สอดคล้องกับหลักการของแนวปฏิบัตินี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ มาตรการข่มขู่หรือใช้ให้น้อยที่สุด
- 16.9 การให้ย้ายออกจากพื้นที่และการตั้งถิ่นฐานใหม่ไม่ควรทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ไร้ที่อยู่อาศัย หรือเปราะบางต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่ผู้ที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถหาเลี้ยงชีพ เองได้ รัฐควรใช้มาตรการที่เหมาะสมในการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่เพื่อทดแทนให้เพียงพอ จัดหา แหล่งตั้งถิ่นฐานใหม่ หรือช่วยให้เข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ ที่อุดมสมบูรณ์ แล้วแต่กรณี และเท่าที่รัฐมีทรัพยากร

การบริหารการถือครอง

ในส่วนนี้ กล่าวถึงการกำกับดูแลการบริหารการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ในส่วนของการบันทึกสิทธิการถือครอง การประเมินมูลค่า การเก็บภาษี การวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบ การระงับข้อพิพาทในการถือครอง และประเด็นการข้ามพรมแดน

17. การบันทึกสิทธิการถือครอง

- 17.1 รัฐควรจัดให้มีระบบต่าง ๆ (เช่น การลงทะเบียน ทะเบียนที่ดิน และระบบการออกเอกสารสิทธิ) เพื่อบันทึกสิทธิการถือครองของบุคคลและส่วนรวมเพื่อปรับปรุงความมั่นคงในสิทธิการถือครอง รวมถึงการถือครองโดยรัฐและภาครัฐ ภาคเอกชน และชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี และเพื่อให้สังคมท้องถิ่นและตลาดทำงานได้ ระบบต่าง ๆ เหล่านี้ควรบันทึก รักษา และเผยแพร่สิทธิการถือครองและหน้าที่ รวมถึงบุคคลผู้ถือครองสิทธิและหน้าที่ และแปลงที่ดินหรือการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ซึ่งสิทธิและหน้าที่นั้นเกี่ยวข้อง
- 17.2 รัฐควรจัดทำระบบการบันทึกที่เหมาะสมกับสถานการณ์เฉพาะของตน รวมถึงทรัพยากร บุคลากรและการเงินที่มี แนวทางการบันทึกสิทธิของชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีที่เหมาะสมเชิงสังคมวัฒนธรรมควรได้รับการพัฒนาและใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสและความสอดคล้องกับข้อมูลแหล่งอื่น ๆ สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่และวัตถุประสงค์อื่น ๆ แต่ละรัฐควรพยายามพัฒนารอบการดำเนินงานแบบบูรณาการ ซึ่งรวมถึงระบบการบันทึกที่มีอยู่และระบบข้อมูลเชิงพื้นที่อื่น ๆ ในแต่ละเขตอำนาจรัฐ บันทึกสิทธิการถือครองของรัฐและภาครัฐ ภาคเอกชน และชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีควรได้รับการเก็บรักษาในระบบการบันทึกแบบบูรณาการ ต่อเมื่อไม่สามารถบันทึกสิทธิการถือครองของชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี หรือมีการยึดครองในชุมชนแออัด ควรมีการดูแลเป็นพิเศษเพื่อป้องกันการจดทะเบียนสิทธิทับซ้อนกันในพื้นที่ดังกล่าว

- 17.3 รัฐควรพยายามรับรองว่า ทุกคนสามารถบันทึกสิทธิการถือครองของตนได้ และได้รับข้อมูลโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติไม่ว่าบนพื้นฐานใด ๆ ในกรณีที่เหมาะสมหน่วยงานที่ปฏิบัติ เช่น สำนักงานทะเบียนที่ดิน ควรจัดตั้งศูนย์บริการหรือสำนักงานเคลื่อนที่เพื่อให้ผู้หญิง คนยากจน และกลุ่มคนที่เปราะบางสามารถเข้าถึงบริการนั้นได้ รัฐควรพิจารณาให้ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ เช่น ทนายความ นายทะเบียน ช่างสำรวจ และนักสังคมศาสตร์ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิการถือครองต่อสาธารณชน
- 17.4 หน่วยงานที่ปฏิบัติควรปรับใช้กระบวนการที่ง่ายและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการให้บริการ ควรมีความแม่นยำเชิงพื้นที่ของแปลงที่ดินและหน่วยระดับพื้นที่อื่น ๆ ที่เพียงพอต่อการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานที่ปฏิบัติ เพื่อสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น โดยเพิ่มความแม่นยำเชิงพื้นที่ในอนาคตตามความจำเป็น หน่วยงานที่ปฏิบัติควรเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ ผู้ถือครองสิทธิและหน่วยระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเหล่านั้น เพื่อสนับสนุนการใช้บันทึกสิทธิการถือครอง แต่ละบันทึกควรมีการจัดทำดัชนีตามหน่วยระดับพื้นที่และผู้ถือครอง เพื่อให้เห็นกรณีที่มีสิทธิถือครองทับซ้อนกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นต้องสามารถเข้าถึงบันทึกสิทธิการถือครองนั้นได้ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการให้บริการของหน่วยงาน ทั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ร่วมกันควรเป็นไปตามมาตรฐานของประเทศและรวมถึงข้อมูลที่ชี้เฉพาะตัวบุคคลเกี่ยวกับสิทธิการถือครองนั้นด้วย
- 17.5 รัฐควรรับรองว่าทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลสิทธิการถือครองได้โดยง่ายแต่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดด้านความเป็นส่วนตัว ข้อจำกัดดังกล่าวไม่ควรขัดขวางการตรวจสอบของสาธารณชน เพื่อพิสูจน์การทุจริตและธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย รัฐและผู้ดำเนินการอื่นที่มีใช้รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกสิทธิการถือครองด้วยกระบวนการการเผยแพร่ข้อกำหนด ค่าธรรมเนียมและการยกเว้น และกำหนดเวลาในการตอบสนองต่อความต้องการรับบริการในวงกว้าง

18. การประเมินมูลค่า

- 18.1 รัฐควรรับรองว่าระบบที่เหมาะสมจะถูกนำมาใช้ในการประเมินมูลค่าสิทธิการถือครองที่ยุติธรรม และทันเวลาเพื่อวัตถุประสงค์จำเพาะ เช่น การดำเนินการของตลาด หลักประกันสินเชื่อ การทำธุรกรรมในสิทธิการถือครองอันเป็นผลจากการลงทุน การเวนคืน และการเก็บภาษี ระบบดังกล่าวควรสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในวงกว้าง
- 18.2 ในการออกนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่า ควรพยายามรับรองว่าระบบการประเมินมูลค่าคำนึงถึงคุณค่านอกกระบวนตลาด เช่น คุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา จิตวิญญาณ และสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่มีประเด็นเหล่านี้
- 18.3 รัฐควรพัฒนานโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมและกำหนดให้มีความโปร่งใสในการประเมินมูลค่าสิทธิการถือครอง ราคาขายและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับการบันทึก วิเคราะห์ และทำให้เข้าถึงได้เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประเมินมูลค่าที่ถูกต้องและเชื่อถือได้
- 18.4 รัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ควรพัฒนาและเผยแพร่มาตรฐานระดับชาติสำหรับการประเมินมูลค่าเพื่อวัตถุประสงค์ทางราชการ การค้าและอื่น ๆ มาตรฐานระดับชาติควรสอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ควรบรรจุเรื่องวิธีการและมาตรฐานสากลไว้ด้วย
- 18.5 หน่วยงานที่ปฏิบัติควรจัดทำข้อมูลการประเมินมูลค่าและการวิเคราะห์ให้สาธารณชนเข้าถึงได้ ที่สอดคล้องกับตามมาตรฐานระดับชาติ รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตในการประเมินมูลค่าด้วยความโปร่งใสของข้อมูลและวิธีการในการบริหารทรัพยากรสาธารณะและการจ่ายค่าชดเชยและในบัญชีของบริษัทและการให้กู้ยืม

19. การเก็บภาษี

- 19.1 รัฐมีอำนาจในการเก็บรายได้โดยการเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการถือครอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระดับกว้าง วัตถุประสงค์ดังกล่าวอาจรวมถึงการสนับสนุนการลงทุนหรือการป้องกันผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้น เช่น จากการเก็งกำไรและการกระจุกตัวของการเป็นเจ้าของหรือของสิทธิการถือครอง

ในรูปแบบอื่น การเก็บภาษีควรสนับสนุนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เช่น การลงทะเบียนธุรกรรม หรือการประกาศมูลค่าการขายเต็มจำนวน

- 19.2 รัฐควรพยายามพัฒนานโยบาย กฎหมายและกรอบการทำงานขององค์กร เพื่อควบคุมทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการเก็บภาษีจากสิทธิการถือครอง ควรมีการใช้นโยบายด้านภาษี และกฎหมายตามความเหมาะสม เพื่อจัดหาเงินทุนที่มีประสิทธิภาพสำหรับการให้บริการ และจัดหาโครงสร้างพื้นฐานในระดับรัฐบาลและท้องถิ่น
- 19.3 รัฐควรบริหารภาษีอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ปฏิบัติควรได้รับการฝึกอบรมเรื่องวิธีการด้วย ในการเก็บภาษีควรยึดตามมูลค่าที่เหมาะสม ควรเปิดเผยการประเมินมูลค่าและจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีต่อสาธารณะ รัฐควรให้ผู้เสียภาษีมียุทธวิธี ในเรื่องการประเมินมูลค่า รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตในการบริหารการจัดเก็บภาษี โดยเพิ่มความโปร่งใสในการประเมินมูลค่าอย่างเป็นภววิสัย

20. การวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบ

- 20.1 การวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบส่งผลต่อสิทธิการถือครอง โดยเป็นการใช้กฎหมาย เพื่อจำกัดการใช้สิทธิการถือครองนั้น รัฐควรดำเนินการวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบ ทั้งติดตามและบังคับให้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด รวมถึงการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างสมดุล และยั่งยืนในลักษณะที่สนับสนุนวัตถุประสงค์ของแนวปฏิบัตินี้ ในการนี้ การวางแผนเชิงพื้นที่ ควรประเมินประโยชน์และประสานครวตฤประสงค์ที่แตกต่างกันของการใช้ประโยชน์ที่ดิน การประมม และป่าไม้
- 20.2 โดยผ่านการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม รัฐควรพัฒนาและเผยแพร่รนโยบายและกฎหมาย เกี่ยวกับการวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบที่ระหนกถึงประเด็นหญิงชาย ในกรณี ที่เหมาะสม การวางระบบการวางแผนอย่างเป็นทางการควรพิจารณาถึงวิธีการวางแผน และการพัฒนาพื้นที่ที่ชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณี ใช้อยู่ รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจภายในชุมชนเหล่านั้นด้วย

- 20.3 รัฐควรรับรองว่า การวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบจะดำเนินการในลักษณะที่ตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างที่ดิน การประมง และป่าไม้ และการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรเหล่านั้น รวมถึงประเด็นการใช้ในแ่งมูหนิงชาย รัฐควรพยายามประนีประนอมและจัดลำดับความสำคัญในเรื่องผลประโยชน์สาธารณะ ชุมชนและเอกชน และพิจารณาถึงความต้องการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ชนบท การเกษตร การเร่ร่อน เมือง และสิ่งแวดล้อม การวางแผนเชิงพื้นที่ควรพิจารณาถึงสิทธิการถือครองทุกประเภท รวมถึงสิทธิทับซ้อนและสิทธิเป็นครั้งแรก ควรมีการประเมินความเสี่ยงในการวางแผนเชิงพื้นที่ที่เหมาะสม ควรมีการประสานแผนเชิงพื้นที่ระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่นด้วย
- 20.4 รัฐควรรับรองว่าประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการพัฒนาข้อเสนอการวางแผนและการทบทวนร่างการวางแผนเชิงพื้นที่ เพื่อรับรองว่ามีการสะท้อนถึงการจัดลำดับความสำคัญและผลประโยชน์ของชุมชน รวมทั้งชนพื้นเมืองและชุมชนผู้ผลิตอาหาร ในกรณีที่เป็น ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนในระหว่างกระบวนการวางแผน หน่วยงานที่ปฏิบัติควรเปิดเผยว่าความคิดเห็นของประชาชนจากการมีส่วนร่วมได้สะท้อนออกมาในแผนเชิงพื้นที่ขั้นสุดท้ายอย่างไรบ้าง รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตโดยการสร้างมาตรการป้องกันการใช้อำนาจในการวางแผนเชิงพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ หน่วยงานที่ปฏิบัติควรรายงานผลการติดตามการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้วย
- 20.5 ในการวางแผนเชิงพื้นที่ควรคำนึงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการจัดการที่ดิน การประมง และป่าไม้อย่างยั่งยืนที่มีความหลากหลาย รวมทั้งแนวทางนิเวศเกษตร และการเกษตรที่เข้มข้นขึ้นอย่างยั่งยืน และเพื่อรับมือกับความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความมั่นคงทางอาหาร

21. การคลี่คลายข้อพิพาทในสิทธิการถือครอง

- 21.1 รัฐควรจัดเตรียมการเข้าถึงวิธีการคลี่คลายข้อพิพาทในสิทธิการถือครองที่ทันท่วงที มีค่าใช้จ่ายเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยผ่านองค์กรตุลาการและฝ่ายปกครองที่เป็นกลางและมีความสามารถ รวมถึงมีทางเลือกอื่นในการแก้ไขข้อพิพาทนั้น ๆ และควรจัดให้มีการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและมีสิทธิในการอุทธรณ์ด้วย การเยียวยาดังกล่าวควรบังคับใช้อย่างทันท่วงที รัฐควรจัดให้มีกลไกสำหรับทุกคนที่จะหลีกเลี่ยงหรือคลี่คลายข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้น ตั้งแต่ระยะแรกทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานที่ปฏิบัติ สำหรับบริการคลี่คลายข้อพิพาทประชาชนทุกคนทั้งหญิงและชายควรสามารถเข้าถึงได้ทั้งในด้านสถานที่ ภาษา และกระบวนการ

- 21.2 รัฐอาจพิจารณาตั้งศาลพิเศษหรือองค์กรชำนาญการพิเศษที่รับผิดชอบเฉพาะข้อพิพาทว่าด้วยสิทธิการถือครอง และจัดให้มีตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญภายในองค์กรตุลาการเพื่อจัดการกับภารกิจเชิงเทคนิค นอกจากนี้รัฐอาจพิจารณาจัดตั้งศาลพิเศษเพื่อแก้ปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับการวางแผนเชิงพื้นที่อย่างมีกฎระเบียบ การสำรวจ และการประเมินมูลค่าด้วย
- 21.3 รัฐควรสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาการคลี่คลายข้อพิพาทในรูปแบบทางเลือกอื่น โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น หากมีรูปแบบการคลี่คลายข้อพิพาทตามจารีตประเพณีหรือรูปแบบอื่นอยู่แล้ว ควรนำแนวทางดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการคลี่คลายข้อพิพาทในสิทธิการถือครองที่ยุติธรรม เชื่อถือได้ เข้าถึงได้ง่าย และไม่เลือกปฏิบัติ
- 21.4 รัฐอาจพิจารณาใช้หน่วยงานที่ปฏิบัติในการคลี่คลายข้อพิพาท โดยอยู่ภายในขอบเขตความเชี่ยวชาญทางเทคนิคของหน่วยงานที่ปฏิบัติ นั้น ๆ เช่น ใช้หน่วยงานด้านการสำรวจคลี่คลายข้อพิพาทเรื่องขอบเขตแปลงที่ดินของแต่ละบุคคลภายใต้บริบทของประเทศ คำตัดสินควรจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยอยู่บนพื้นฐานของการให้เหตุผลอย่างเป็นภววิสัย และควรให้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์ต่อองค์กรตุลาการ
- 21.5 รัฐควรพยายามป้องกันการทุจริตในกระบวนการคลี่คลายข้อพิพาท
- 21.6 ในการจัดให้มีกลไกการคลี่คลายข้อพิพาท รัฐควรพยายามให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่บุคคลที่เปราะบางและคนชายขอบ เพื่อรับรองว่าทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างปลอดภัยโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ องค์กรตุลาการและหน่วยงานอื่นควรรับรองว่าบุคลากรของหน่วยงานมีทักษะความสามารถที่จำเป็นในการให้บริการ

22. ประเด็นการข้ามพรมแดน

- 22.1 ในกรอบการดำเนินงานของกลไกที่เหมาะสมและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ รัฐควรร่วมมือกันในการกำหนดประเด็นการถือครองที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน การประมง และป่าไม้ที่มีการข้ามพรมแดนของประเทศ รัฐควรรับรองว่าการดำเนินการทั้งหมดสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ในรัฐที่มีประเด็นข้ามพรมแดนที่เกี่ยวข้องสิทธิการถือครองเกิดขึ้น ภาคส่วนต่าง ๆ ควรทำงานร่วมกันเพื่อคุ้มครองสิทธิการถือครอง การดำรงชีพ และความมั่นคงทางอาหารของผู้อพยพขณะอยู่ในเขตแดนของรัฐนั้น

- 22.2 รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจในประเด็นการถือครองข้ามพรมแดนที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ตัวอย่างเช่น พงษ์ญาเลี้ยงสัตว์หรือเส้นทางการย้ายถิ่นตามฤดูกาลของคนเลี้ยงสัตว์ แหล่งจับสัตว์น้ำของชาวประมงรายย่อย ซึ่งอยู่ข้ามเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ
- 22.3 ในกรณีที่เหมาะสม รัฐควรประสานมาตรฐานต่าง ๆ ทางกฎหมายของการกำกับดูแลการถือครองให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เหมาะสม การดำเนินการดังกล่าวควรร่วมกับหน่วยงานระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ รัฐโดยการมีส่วนร่วมตามความเหมาะสมกับภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ ควรพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับมาตรการระหว่างประเทศที่มีอยู่ เพื่อบริหารสิทธิการถือครองที่ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ ในกรณีที่เหมาะสม รัฐควรประสานกับหน่วยงานระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานดังกล่าวควรทำเพื่อป้องกันการดำรงชีพตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 4.8 เรื่องสิทธิของที่บุคคลที่ได้รับผลกระทบ

การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและภาวะฉุกเฉิน

ในส่วนนี้กล่าวถึงการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความขัดแย้ง

23. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- 23.1 รัฐควรรับรองว่าสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ อย่างชอบธรรมของบุคคล ชุมชน หรือผู้ที่มิแน่วโน้มว่าจะได้รับผลกระทบทุกคน โดยเน้นเกษตรกร ผู้ผลิตอาหารรายย่อย และผู้เปราะบางและอยู่ชายขอบ จะได้รับความเคารพและคุ้มครองโดยกฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันและตอบสนองต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบอช้อดตกลงว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 23.2 ในกรณีที่เหมาะสม รัฐควรมุ่งมั่นเตรียมการและดำเนินยุทธศาสตร์ และจัดการปรีกษาหาหรือด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหญิงและชายที่อาจจำเป็นต้องย้ายถิ่นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดหาที่ดิน ประมง ป่าไม้ และการดำรงชีพใด ๆ เพื่อการทดแทนสำหรับผู้พลัดถิ่นไม่ควรเป็นภัยต่อการดำรงชีพของผู้อื่น รัฐอาจพิจารณาให้ความช่วยเหลือพิเศษแก่ประเทศที่เป็นเกาะเล็ก ๆ และประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ ด้วย
- 23.3 ในการเจรจาและการดำเนินแผนงานการบรรเทาและปรับตัว รัฐควรอำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับหลักการการปรีกษาหาหรือและการมีส่วนร่วมตามแนวปฏิบัตินี้กับบุคคล ชุมชน หรือประชาชนทั้งหมด โดยเน้นไปที่เกษตรกร ผู้ผลิตอาหารรายย่อย และบุคคลที่เปราะบางและอยู่ชายขอบที่มีสิทธิการถือครองโดยชอบธรรม

24. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

- 24.1 ทุกภาคส่วนควรรับรองว่ามีการระบุถึงการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ในการป้องกันและเตรียมพร้อมสำหรับภัยพิบัติทางธรรมชาติและการตอบสนองต่อภัยพิบัตินั้น ๆ ควรมีการออกแบบกรอบระเบียบข้อบังคับในการถือครอง รวมทั้งการวางแผนเชิงพื้นที่เพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น
- 24.2 รัฐควรรับรองว่า ทุกการดำเนินงานสอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วนควรปฏิบัติโดยพิจารณาถึงหลักการระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการฟื้นคืนทรัพย์สินและที่พักอาศัยของผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น (หลักการปิ่นเยโร [Pinheiro Principles]) และกฎบัตรด้านมนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำในการตอบสนองต่อภัยพิบัติ
- 24.3 รัฐควรระบุเรื่องการถือครองในแผนงานป้องกันและเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติ ควรมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบ โดยใช้กระบวนการที่สอดคล้องกับหลักการการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมตามแนวปฏิบัตินี้ ระบบการบันทึกสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมควรสามารถปรับให้รอดจากภัยธรรมชาติ รวมทั้งมีการเก็บสำรองข้อมูลไว้ในแหล่งอื่นด้วย เพื่อให้ผู้ถือสิทธิได้พิสูจน์สิทธิและย้ายแปลงที่ดินและหน่วยพื้นที่ในลักษณะอื่น ๆ ได้ รัฐควรพยายามพิสูจน์พื้นที่เพื่อการตั้งถิ่นฐานใหม่เป็นการชั่วคราวสำหรับผู้พลัดถิ่นอันเนื่องจากภัยธรรมชาติ และควรออกกฎระเบียบเพื่อสร้างความมั่นคงในการถือครองพื้นที่ดังกล่าว
- 24.4 รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรระบุถึงปัญหาการถือครองในขั้นตอนการรับมือเหตุฉุกเฉิน การเตรียมการทางเลือกด้านที่ดิน การประมง ป่าไม้ และการดำรงชีพแก่ผู้พลัดถิ่นไม่ควรเป็นภัยต่อสิทธิและการดำรงชีพของบุคคลอื่น สิทธิการถือครองที่ชอบธรรมของผู้พลัดถิ่นควรได้รับการยอมรับ เคารพและคุ้มครอง ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิการถือครองและการใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตควรมีการเผยแพร่แก่บุคคลที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด

- 24.5 รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรระบุถึงปัญหาการถือครองในระหว่างขั้นตอนการฟื้นฟู บุคคลที่พลัดถิ่นเป็นการชั่วคราวควรได้รับการช่วยเหลือให้กลับคืนสู่ถิ่นฐานเดิมด้วยความสมัครใจอย่างปลอดภัย และอย่างมีศักดิ์ศรี ควรมีการกำหนดวิธีการคลี่คลายข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิการถือครอง ในกรณีที่แปลงที่ดินหรือหน่วยที่เป็นพื้นที่อื่น ๆ มีการกำหนดขอบเขตใหม่ ควรดำเนินการตามหลักการปรีชาหาหรือและการมีส่วนร่วมของแนวปฏิบัตินี้ กรณีที่ประชาชนไม่สามารถกลับคืนสู่ถิ่นฐานเดิมได้ รัฐควรจัดหาที่อยู่ถาวรให้ ในการจัดที่อยู่ใหม่ควรมีการเจรจากับชุมชนเจ้าของพื้นที่เพื่อรับรองว่า ผู้พลัดถิ่นสามารถเข้าถึงที่ดิน การประมง ป่าไม้ และการดำรงชีพใหม่ ในลักษณะที่ไม่เป็นภัยต่อสิทธิและการดำรงชีพของผู้อื่น

25. ความขัดแย้งเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้

- 25.1 ทุกภาคส่วนควรใช้มาตรการเพื่อป้องกันและขจัดประเด็นการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง และควรรับรองว่า ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการถือครองได้รับการแก้ไขก่อน ระหว่าง และหลังความขัดแย้ง รวมทั้งในสถานการณ์การยึดครองที่ภาคส่วนต่าง ๆ ควรปฏิบัติตามกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- 25.2 รัฐควรรับรองว่าการดำเนินการทั้งหมดสอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ และคำนึงถึงข้อผูกพันโดยสมัครใจภายใต้ตราสารระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสถานะผู้ลี้ภัยและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง และหลักการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการพ้นถิ่นฐานและที่พักอาศัยของผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น (หลักการปิ่นเยโร [Pinheiro Principles]) ในระหว่างและหลังความขัดแย้ง รัฐควรเคารพกฎหมายมนุษยชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการถือครองที่ชอบธรรม
- 25.3 เพื่อไม่ให้ปัญหาการถือครองนำไปสู่ความขัดแย้ง ทุกภาคส่วนควรใช้มาตรการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี รัฐควรทบทวนนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติและปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเป็นเหตุแห่งความขัดแย้ง ในกรณีที่เหมาะสม รัฐอาจพิจารณาใช้กลไกตามจารีตประเพณีและกลไกท้องถิ่นอื่น ๆ ที่ยุติธรรม เชื่อถือได้ ครอบคลุมถึงประเด็นหญิงชาย เข้าถึงได้ และไม่เลือกปฏิบัติ ในการแก้ไขข้อพิพาทด้านสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ โดยท่วงทัน

- 25.4 เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น รัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ควรพยายามเคารพและคุ้มครองสิทธิการถือครองที่ชอบธรรมที่มีอยู่ และรับประกันว่าสิทธิดังกล่าวจะไม่ถูกทำลายโดยภาคส่วนอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่มืออยู่ใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ รัฐไม่ควรยอมรับสิทธิการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ ภายในอาณาเขตของตนที่ได้มาโดยการบังคับและ/หรือวิธีการรุนแรง ผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่นและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งควรอยู่อาศัยในสภาพการณ์ที่ปลอดภัยในแบบที่ป้องกันสิทธิการถือครองของชุมชนเจ้าของพื้นที่ด้วย ควรมีการบันทึกการละเมิดสิทธิการถือครองและในกรณีที่เหมาะสมควรได้รับการแก้ไข ในภายหลัง บันทึกสิทธิการถือครองที่เป็นทางการควรได้รับการปกป้องจากการถูกทำลายและโจรกรรม เพื่อให้เป็นหลักฐานในกระบวนการที่จะตามมาในการจัดการปัญหาการละเมิดและสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขที่ทำได้ และในพื้นที่ที่ไม่มีการบันทึกสิทธิการถือครองดังกล่าวก็ควรบันทึกสิทธิการถือครองที่มีอยู่ให้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย รวมทั้งโดยผ่านประวัติศาสตร์บอกเล่าและการให้ปากคำต่าง ๆ ด้วยวาจา สิทธิการถือครองที่ชอบธรรมของผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่นควรได้รับการยอมรับ เคารพและคุ้มครองข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิการถือครองและการใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตควรมีการเผยแพร่แก่บุคคลที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด
- 25.5 ในสถานการณ์ความขัดแย้ง เมื่อใดก็ตามที่เป็นไปได้หรือเมื่อความขัดแย้งยุติลง รัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ควรรับรองว่า ปัญหาการถือครองได้รับการแก้ไขในลักษณะที่เอื้อต่อความเสมอภาคในเรื่องหญิงชาย และสนับสนุนการแก้ไขปัญหายั่งยืนยาวสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบ ในกรณีที่สามารถฟื้นคืนจากความเสียหายได้ และหากเหมาะสมด้วยความช่วยเหลือจาก UNHCR และองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่นควรได้รับความช่วยเหลือด้วยความสมัครใจ ปลอดภัย และมีศักดิ์ศรีให้กลับคืนสู่ถิ่นฐานเดิมตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง ในระเบียบปฏิบัติสำหรับการฟื้นคืนจากความเสียหาย การฟื้นฟูสภาพ และการชดเชย ไม่ควรมีการเลือกปฏิบัติ และควรตระหนักถึงประเด็นหญิงชายและการเผยแพร่ในวงกว้าง และการเรียกร้องการฟื้นคืนจากความเสียหายควรดำเนินการได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ระเบียบปฏิบัติสำหรับการฟื้นคืนจากความเสียหายของชนพื้นเมืองและชุมชนอื่น ๆ ที่มีระบบการถือครองตามจารีตประเพณีควรให้โอกาสในการใช้แหล่งข้อมูลจารีตพื้นถิ่น

- 25.6 ในกรณีที่ไม่สามารถฟื้นคืนจากความเสียหายได้ การจัดให้เข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ และการดำรงชีพทดแทนอย่างมั่นคงสำหรับผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่นควรมีการเจรจากับชุมชนเจ้าของพื้นที่และภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับรองว่าการตั้งถิ่นฐานใหม่นั้นไม่เป็นภัยต่อการดำรงชีพของผู้อื่น ถ้าเป็นไปได้ควรมีกระบวนการพิเศษสำหรับผู้เปราะบาง รวมถึงหญิงหม้ายและเด็กกำพร้าเพื่อให้เข้าถึงที่ดิน การประมง และป่าไม้ ได้อย่างมั่นคง
- 25.7 ในกรณีที่สถานการณ์เหมาะสม ควรมีการทบทวนนโยบายและกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติที่มีอยู่เดิม รวมถึงการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นระหว่างความขัดแย้ง เมื่อมีความเหมาะสมหรือมีความจำเป็น ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้นมาใหม่ เพื่อให้บริการที่จำเป็นสำหรับการกำกับดูแลการถือครองอย่างรับผิดชอบ

การส่งเสริม การดำเนินการ การติดตาม และการประเมินผล

- 26.1 ตามหลักของความสมัครใจในแนวปฏิบัตินี้ รัฐมีความรับผิดชอบในการดำเนินการ การติดตาม และการประเมินผล
- 26.2 สนับสนุนให้รัฐจัดตั้งเวทีพหุภาคีสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกรอบดำเนินงานระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค หรือใช้เวทีและกรอบการดำเนินงานที่มีอยู่ในการร่วมมือนำแนวปฏิบัตินี้ไปปฏิบัติ เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินการในเขตอำนาจศาลของตน และเพื่อประเมินผลกระทบต่อการปรับปรุงการกำกับดูแลการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้ และการปรับปรุงความมั่นคงทางอาหารและสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพออย่างเป็นลำดับในบริบทของความมั่นคงด้านอาหารของประเทศและการพัฒนาอย่างยั่งยืน กระบวนการนี้ควรครอบคลุม มีส่วนร่วม ตระหนักถึงประเด็นหญิงชาย สามารถนำไปปฏิบัติได้ คุ่มค่า และยั่งยืน ในการดำเนินการกิจเหล่านี้รัฐอาจแสวงหาการสนับสนุนด้านเทคนิคจากองค์กรในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ
- 26.3 พันธมิตรด้านการพัฒนา หน่วยงานชำนาญเฉพาะทางของสหประชาชาติ และองค์กรระดับภูมิภาคได้รับการกระตุ้นให้สนับสนุนความพยายามอย่างสมัครใจของรัฐในการดำเนินการตามแนวปฏิบัตินี้ รวมทั้งโดยผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนา การสนับสนุนดังกล่าวรวมถึงความร่วมมือทางวิชาการ ความช่วยเหลือทางการเงิน การพัฒนาขีดความสามารถของสถาบัน การแบ่งปันความรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความช่วยเหลือในการพัฒนานโยบายการถือครองของชาติ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- 26.4 คณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลกควรเป็นเวทีระดับโลกที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของกันและกัน และประเมินความก้าวหน้าในการนำแนวปฏิบัตินี้ไปปฏิบัติ และประเมินความเกี่ยวข้อง ความมีประสิทธิภาพ และผลกระทบ ดังนั้นสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลกโดยความร่วมมือกับกลุ่มที่ปรึกษาควรรายงานต่อคณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลกเรื่องความก้าวหน้าในการนำแนวปฏิบัตินี้ไปใช้ ตลอดจน

ประเมินผลกระทบและแรงสนับสนุนต่อการปรับปรุงการกำกับดูแลการถือครอง รายงานดังกล่าวควรเป็นสากลและครอบคลุมถึงประสบการณ์ระดับภูมิภาค การปฏิบัติที่ดีที่สุดที่สุด บทเรียนที่ได้รับ และอื่น ๆ ด้วย

- 26.5 สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนรวมทั้งองค์กรภาคประชาสังคมและภาคเอกชนใช้ความพยายามร่วมกัน เพื่อส่งเสริมและดำเนินการตามแนวปฏิบัตินี้ให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญและบริบทของ ประเทศ สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเผยแพร่ข้อมูลด้านการกำกับดูแลและการถือครองอย่าง รับผิดชอบเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน

แนวปฏิบัตินี้เป็นเครื่องมือสากลแบบรอบด้านฉบับแรกเกี่ยวกับการถือครอง และการบริหารการถือครอง ที่ได้เตรียมผ่านการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล

แนวปฏิบัตินี้กำหนดหลักการและมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เพื่อการปฏิบัติที่มีความรับผิดชอบต่อการใช้และควบคุมที่ดิน การประมง และป่าไม้ โดยให้แนวทางเพื่อการปรับปรุงกรอบการดำเนินงานด้านนโยบาย กฎหมาย และองค์กร ซึ่งวางระเบียบสิทธิในการถือครอง เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและการบริหารจัดการระบบการถือครอง และเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและการทำงานของหน่วยงานสาธารณะ สถานประกอบการภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม และประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการถือครองและการกำกับดูแลของการถือครอง

แนวปฏิบัตินี้วางการกำกับดูแลของการถือครองไว้ในบริบทของความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ การจัดความยากจน การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืนตามลำดับ

www.fao.org/cfs/policy-products/vsggt

www.fao.org/tenure/voluntary-guidelines